

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ОБЛІКОВО-ФІНАНСОВИЙ ФАКУЛЬТЕТ**

**ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ БУХГАЛТЕРСЬКОГО
ОБЛІКУ, АУДИТУ, ОПОДАТКУВАННЯ ТА ФІНАНСІВ В
УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ**

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
Інтернет-конференції

м. Миколаїв, 20 травня 2022 р.

Миколаїв
2022

УДК 657.1.012

Рекомендовано до друку рішенням вченої ради обліково-фінансового факультету Миколаївського національного аграрного університету (протокол №10 від 23.06.2022 р.).

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

ШЕБАНІН В.С. – д-р техн. наук, професор, академік, ректор Миколаївського національного аграрного університету; **УСИКОВА О.М.** – д-р екон. наук, доцент, в.о. директора Навчально-наукового інституту економіки та управління; **ВИШНЕВСЬКА О.М.** – д-р екон. наук, професор, декан обліково-фінансового факультету; **КУЗЬОМА В.В.** – канд. екон. наук, доцент, декан факультету перепідготовки та підвищення кваліфікації; **ДУБІНІНА М.В.** – д-р екон. наук, професор, завідувач кафедри обліку і оподаткування; **СІРЕНКО Н.М.** – д-р екон. наук, професор, завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування; **ПОТРИВАЄВА Н.В.** – д-р екон. наук, професор кафедри обліку і оподаткування; **ЧЕБАН Ю.Ю.** - канд. екон. наук, доцент кафедри обліку і оподаткування.

Перспективи розвитку бухгалтерського обліку, аудиту, оподаткування та фінансів в умовах глобалізації економіки : матеріали Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції, м. Миколаїв; 20 травня 2022 р. Миколаїв : МНАУ, 2022. 58 с.

У збірнику наведено матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Перспективи розвитку бухгалтерського обліку, аудиту, оподаткування та фінансів в умовах глобалізації економіки», де викладено результати наукових досліджень здобувачів вищої освіти вітчизняних та зарубіжних ВНЗ.

Результати можуть бути використані для подальших досліджень, формування наукових ідей.

УДК 657.1.012

Миколаївський національний
аграрний університет, 2022

ЗМІСТ

**СЕКЦІЯ 1. Удосконалення теорії бухгалтерського обліку
в умовах глобалізації економіки**

Marchuk U.O. The impact of martial law on land relations in Ukraine.....	5
Аніщенко Г.Ю., Підлуна О.Д. Документування як елемент бухгалтерського обліку та його сучасний зміст.....	7
Волощук Л.О. Оцінка кадрових ризиків в обліковій системі підприємства.....	11
Дерев'янюк С.І., Левченко Д.В. Класифікація витрат виробництва для потреб бухгалтерського обліку.....	15
Козаченко Л.А. Проблематика та особливості організації обліку дистанційної роботи працівників в Україні....	19
Криворот О. Г. Проблеми обліку кредитних операцій банку.....	23

**СЕКЦІЯ 2. Система оподаткування та напрямки її
вдосконалення**

Лагодієнко Н. В. Розвиток електронного адміністрування в підвищенні прозорості процедур оподаткування.....	27
---	----

**СЕКЦІЯ 3. Управлінський облік як підсистема сучасного
менеджменту підприємства**

Левченко Д. О. Облік загальноновиробничих і адміністративних витрат підприємства: нормативно-інформаційне забезпечення...	31
Поліщук О. М. Організація системи управлінського обліку на підприємствах.....	34

**СЕКЦІЯ 4. Аналітичне забезпечення діяльності суб'єктів
господарювання**

Вишневська О.М. Переваги практично-орієнтованого навчання за освітніми програмами у Миколаївському національному аграрному університеті.....	37
Коренюк П. І., Усикова О. М. Підвищення результативності Управління ресурсним потенціалом промислових підприємств...	41

Крочак О.І., Мельниченко М.В., Халявка В.В. Аналіз складу структури і забезпеченості вантажним автотранспортом.....	46
--	----

СЕКЦІЯ 5. Сучасний стан та перспективи розвитку аудиту в Україні

Галкін В.В. Перспективи розвитку Державного аудиту в Україні	48
Гуцаленко Л.В., Баклан А. Ю. Оцінка ефективності служби внутрішнього контролю підприємства.....	52
Приходько Є. І. Напрями удосконалення організації внутрішньогосподарського контролю закладу освіти.....	55

СЕКЦІЯ 1. ВПЛИВ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ НА РОЗВИТОК БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ, ОПОДАТКУВАННЯ ТА АУДИТУ

Marchuk U.O.

Ph.D., Associate Professor, Associate Professor of
Department of Accounting and Consulting
Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman
Kyiv

THE IMPACT OF MARTIAL LAW ON LAND RELATIONS IN UKRAINE

As a result of Russia's military invasion of Ukraine, the world food order has been disrupted. Global food security is under threat, one of the guarantors of which was Ukraine, which is one of the TOP largest exporters of grain. This is not due to the sanctions of our international partners against the aggressor or Ukraine's unwillingness to fulfill its obligations to export food, but solely due to Russia's military aggression and the blocking of logistics routes for the supply of agricultural products.

The military conflict seriously damages Ukrainian agricultural infrastructure, depleting the national economy. In the temporarily occupied territories Ukrainian authorities note the cases of illegal confiscation of agricultural machinery, grain and other types of agricultural products and attempts for their trafficking to Russia and Crimean Peninsula.

Therefore, serious risks to global food security require a range of responses from governments and international organizations.

This figure 1 clearly shows the supply of wheat from other countries, which was exported from Ukraine.

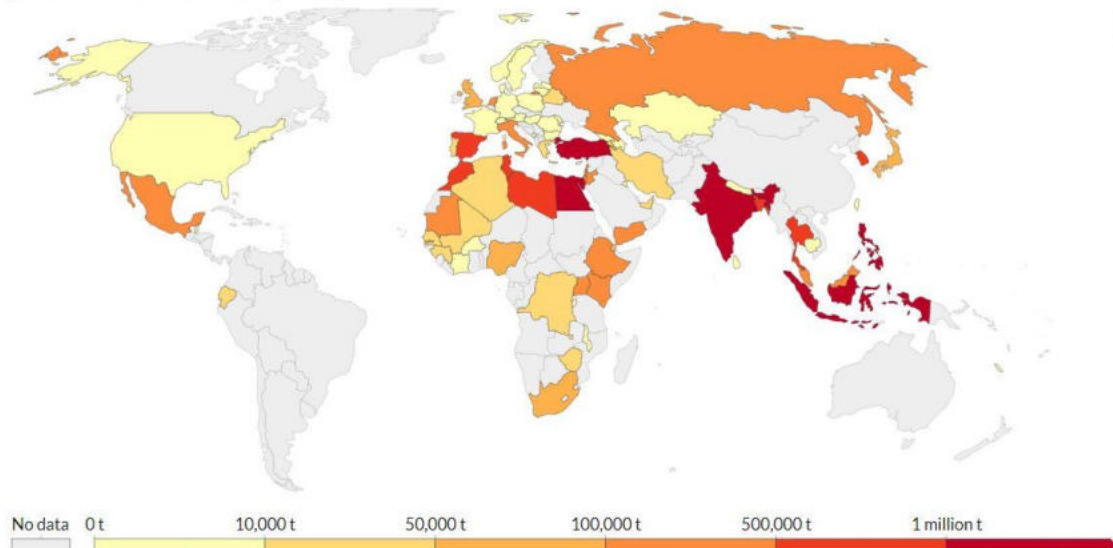
Russia's blockade of Ukraine's seaports has already led to a sharp rise in prices for wheat, corn and sunflower oil on world markets.

After all, the world has no alternative to Ukrainian agricultural products, because Ukraine provides more than 400 million people with food in the world.

First of all, the countries of the Middle East and Africa will not be able to do without the export of Ukrainian agricultural products.

On March 24, 2022 the Parliament of Ukraine adopted the Act on Amendments to Certain Legislative Acts of Ukraine Concerning the Creation of Conditions for Ensuring Food Security in Martial Law [1]. It simplifies the access of farmers to renting and use land in martial law.

Wheat imports from Ukraine, 2019

Source: Food and Agriculture Organization of the United Nations

Fig.1. Wheat imports from Ukraine in 2019

The main purpose of the Act is to support agricultural production on all available agricultural land areas.

Due to the Russian invasion of Ukraine, for security reasons, most state electronic registers were temporarily suspended, including:

- state land register and
- state register for property rights.

Thus, it is impossible to acquire and use land plots according to the procedure provided by the land and other legislation of Ukraine.

The main reasons for changes in legislation were (fig.2):

1. Ensuring **food security**; avoid any risk of **starvation**
2. War requires **swift and decisive action** to achieve a common goal, ie to repel armed aggression
3. Rules of **regulation of land relations in peacetime**, when the procedures for granting land plots last for months, in martial law show their incapacity and maladaptation to new realities
4. The solution of many problems of the functioning of Ukraine's economy during the war, including agriculture, directly depends on the speed of management decisions on the provision of **land for appropriate purposes, land management and registration of land rights**.

Fig. 2. Reasons for changes in legislation in Ukraine

Source: [1]

The functioning of Ukraine's economy during the war, including

agricultural sector, directly depends on the speed of management decisions on the provision of land for appropriate purposes, land management and registration of land rights.

But if you look at the map of Ukraine, it will not be possible to cultivate land in some regions at all, and only by 50% in two other regions. The forecast for 2022 tells Ukraine will get at least a 20% lower harvest.

Due to the Russian invasion of Ukraine, some agricultural enterprises, farms, and farmers ceased their production activities and, accordingly, stopped using agricultural land previously leased and subleased for agricultural production.

After all, the world needs Ukrainian bread and Ukraine is ready to continue fulfilling its obligations. Supporting Ukraine by the world community equals preventing the global food crisis!

References

1. Of the Law of Ukraine “On Amendments to Certain Legislative Acts of Ukraine Concerning Creation of Conditions for Ensuring Food Security in Martial Law” №2145-IX of April 7, 2022, amendments were made to Section X “Transitional Provisions” of the Land Code of Ukraine.

Аніщенко Г.Ю.

канд. екон. наук, доцент, доцент
кафедри обліку і оподаткування

Підлуна О.Д.

викладач кафедри обліку і оподаткування,
Уманський національний аграрний садівництва
м. Умань

ДОКУМЕНТУВАННЯ ЯК ЕЛЕМЕНТ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА ЙОГО СУЧАСНИЙ ЗМІСТ

Бухгалтерський облік як наука охоплює багато сфер суспільних відносин, які мають пряме чи опосередковане відношення до діяльності економічних суб'єктів (управління, юриспруденція, оцінка, аудит, оподаткування). Усі ці сфери потребують належного інформаційного підґрунтя для забезпечення їх дієвості та практично є нереалізованими за умови відсутності обґрунтування економічних даних. Завдяки документуванню економічної інформації досягається мета щодо забезпечення цілісності та координованості економічних

структур. Значення документації є унікальним, тому питання складання, опрацювання, зберігання документів, які визначають логічність обліково-звітних процесів, чітко регулюється на найвищому законодавчому рівні.

Важливість та незамінність документів як носіїв інформації обумовлюють необхідність дотримання усіма суб'єктами діяльності вимог щодо документального забезпечення записів у бухгалтерському обліку [1, 2]. Лише на підставі підтверджених документами господарських операцій можна скласти податкову звітність (податкові розрахунки, декларації) [3]. Для реалізації зазначених норм необхідно на кожному підприємстві незалежно від його розміру чи обсягів діяльності побудувати власну систему документування, яка б розкривала зміст його діяльності, технологію господарських процесів та процесу звітування. У зв'язку з цим в обліковій практиці накопичилось чимало досвіду щодо використання новітніх форм бухгалтерського обліку, організації документування та технологій документаційних процесів. Разом з тим у світлі зростаючих вимог до економічної інформації виникає постійна необхідність оновлення та розробки носіїв даних, придатних до складання та обробки їх за мови автоматизації бухгалтерського обліку. Попри незмінність сутності документування як елементу бухгалтерського обліку, очевидними є зміни у призначенні документування та виконання кінцевої мети облікового процесу.

Нині мало уваги приділяється розробці принципів побудови документаційно-комунікаційних систем. Це обумовлено тим, що облікові технології вносять докорінні трансформації у форми документів, хід облікового процесу та документообіг у цілому, що потребує подальшого дослідження та напрацювання відповідних методологічних основ облікового документознавства.

Взаємодія різних об'єктів обліку, взаємозв'язок та поєднання методів їх дослідження, а також відображення даних про них обумовлюють використання сукупності документів як інформаційної основи про наявність ресурсів, отримані доходи, понесені витрати, фінансові результати, сформований капітал, його вартість та зміни. Множина документів певної господарської одиниці та напрацьовані методи збору, обробки й зберігання облікових даних визначає функціонування унікальної системи бухгалтерської документації, яка притаманна лише конкретній юридичній особі. Вона формується під впливом законодавчих норм, обраної власної облікової політики та

напрацьованої часом практики облікових традицій. Така система охоплює процеси створення документів та їх наступного використання, звітування на їх основі та зберігання облікових даних. Незважаючи на єдність норм і вимог щодо документування саме під впливом власної облікової політики процеси бухгалтерського документування, вписуючись у загальні рамки принципів та правил, на кожному підприємстві стають унікальними. Тому при розробці методичних прийомів, способів і процедур організації та ведення бухгалтерського обліку необхідно ретельно прописати правила документообороту, технології обробки облікової інформації як основи побудови документаційних процесів.

Бухгалтерський облік надає системі діловодства підприємства особливого змісту, адже більша частина даних фіксується саме у бухгалтерських первинних документах і використовується у фінансовому, управлінському обліку, статистичних спостереженнях, податковій звітності. Облікові технології, які застосовуються для реєстрації первинних операцій, передачі даних, їх узагальнення, формування й подання звітності, визначають особливості організації роботи з документами та обумовлюють моделі для звітної комунікації.

У сучасних умовах відбувається:

– відхід від регламентованих до рекомендованих форм документів;

– надання широких можливостей суб'єктам діяльності розробляти та затверджувати власні форми первинних документів та облікових реєстрів, дотримуючись принципів оптимізації документів за кількістю відображених у них елементів.

Разом з тим за умови використання спеціалізованих програм документаційний процес різних підприємств стає уніфікованим за формами носіїв облікових даних, що сприяє швидшій обробці та опрацюванню інформації про типові господарські операції відповідно до алгоритмів програмних продуктів.

Із запровадженням цифрових технологій та переходом на електронний документообіг підприємства відмовляються від використання й зберігання паперових носіїв облікових даних до їх архівування в електронних сховищах. За оцінками О. Малишкіна повний перехід на «бездокументарну форму обліку» та оцінки активів на сьогодні ще нереальний [4, С. 135]. Але рух в цьому напрямку прискорюється процесами діджиталізації.

В умовах розбудови цифрового суспільства хмарні технології в обліку забезпечують доступ до спеціалізованих програм, уможливають одночасну роботу над одними й тими ж документами різними користувачами, дозволяють консолідувати документацію за певні часові проміжки, синхронізувати документи різних версій, робити звітний процес автоматичним. У перспективі з допомогою хмар можна вирішувати багатфункціональні облікові задачі з високим ступенем достовірності та надійності облікових даних.

Таким чином, у сучасних умовах відбувається трансформація змісту та кінцевої мети документування як елемента бухгалтерського обліку. Проте за будь-яких обставин процес документування на підприємствах повинен проходити системно з дотриманням сучасних норм, методів, способів і засобів документування, а вектор розвитку для бухгалтерського документування має спрямовуватись на спрощення, пришвидшення, оцифрування та захист облікових і звітних даних. На найближчу перспективу документування продовжить інтеграцію усіх етапів ділових процесів, осучаснення відповідно до новітніх технологій обробки облікових даних, але залишиться визначальним в якості доказовості та забезпечення управління бізнесом.

Список використаних джерел

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. № 996–XIV. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=996-14>. (назва з екрану).
 2. Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку: наказ Міністерства фінансів України від 24.05.1995 р. № 88. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95#Text>. (назва з екрану).
 3. Податковий кодекс України: кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>. (назва з екрану).
- Малишків А. Документування як елемент методу бухгалтерського обліку в умовах діджиталізації. Збірник наукових праць ДУІТ. Серія «Економіка і управління», 2020. Вип. 48С. 130-138. URL: <https://em.duit.in.ua/index.php/home/article/view/23/25>. (назва з екрану).

Волощук Л.О.
доктор екон. наук, професор
кафедра обліку, аналізу і аудиту
Національний університет «Одеська політехніка»
М. Одеса

ОЦІНКА КАДРОВИХ РИЗИКІВ В ОБЛІКОВІЙ СИСТЕМІ ПІДПРИЄМСТВА

Система бухгалтерського обліку містить певні інструменти, що віддзеркалюють та слугують оцінюванню підприємницьких ризиків підприємства. Проте, з іншого боку, сама може стати джерелом ризиків, що перш за все, пов'язано з поняттям «професійного ризику бухгалтера». Це обумовлює напрямки удосконалення облікової системи підприємства як підсистеми забезпечення його фінансової безпеки [1,2]

В зв'язку з тим, що частота та періодичність виникнення подій, пов'язаних з професійними ризиками бухгалтера слабо піддається прогнозуванню, достовірна та об'єктивна оцінка цих ризиків – ускладнена. В обліку ж знаходять відображення лише наслідки подібних ризиків, такі як штрафи, пені, неустойки за господарськими угодами чи податковими платежами. Тому стає актуальною розробка інструментарію прогнозування, оцінки та зниження професійних ризиків в бухгалтерському обліку, що потребуватиме змін в його організації.

Одним з дієвих заходів попередження та мінімізації ймовірних негативних наслідків професійних ризиків має стати обґрунтований підбір така періодична оцінка кадрового персоналу бухгалтерії.

Погоджуючись з [2] пропонується використовувати такі критерії оцінки «ризикованості» бухгалтерського персоналу: лояльність, чесність в роботі, професійна придатність та компетентність, дотримання комерційної таємниці.

За кожною з цих складових рекомендовано здійснювати оцінку ймовірності виникнення професійного ризику за 10-бальною шкалою. Це дає можливість керівнику підприємства (або аналітику з питань фінансової безпеки) визначити коефіцієнт «рівня професійного ризику бухгалтера» як середньоарифметичної величини за формулою 1:

$$P = \sum Q : N \quad , \quad (1)$$

де Р – професійний ризик бухгалтера;

Q – суми набраних балів за усіма складовими перевірки;

N – кількість критеріїв перевірки.

В залежності від значення даного показника може бути встановлено чотири рівні впливу професійного ризику бухгалтера на стан фінансової безпеки підприємства: мінімальний вплив ризику (0-1 балів), допустимий вплив ризику (1-4,9 балів), критичний вплив ризику (5,0-8,9 балів), катастрофічний вплив ризику (9,0-10,0 балів). Відповідно від встановленого рівня ризику керівництво може застосовувати різні важелі управління професійним ризиком бухгалтера - зважаючи на те, що наслідки таких ризиків пов'язані для підприємства лише з можливими втратами, при їх управлінні не розглядається перспектива виявлення шляхів отримання позитивного результату, а лише ставиться мета мінімізації імовірних збитків. Узагальнені рекомендації наведемо в таблиці 1.

Таблиця 1 – Рекомендації щодо управлінського впливу на професійні ризики в системі бухгалтерського обліку за підсумком оцінки професійного ризику бухгалтера (бухгалтерії) підприємства (уточнено на засадах [2])

Оцінка балів	Рівень ризику	Можливі заходи управлінського впливу
0-1,0	мінімальний	Дії щодо управління таким ризиком не здійснюються, оскільки наслідки такого ризику характеризуються як незначні і не призводять до втрати капіталу підприємства.
1,0-4,9	допустимий	Доцільним для підприємства може бути створення внутрішнього резерву для виконання зобов'язань за цим ризиком, що не потребуватиме попереднього відволікання грошових коштів з підприємства, а їх фактичне вибуття здійснюватиметься на момент фактичного прояву наслідків ризику.
5,0-8,9	критичний	Доцільним може бути страхування ризику: підприємство підписує договори про страхування відповідальності за заподіяні збитки з найбільш «ризиковими» категоріями облікового персоналу та визначає розмір страхових внесків, що сплачуються страховій компанії. Сформовані страхові фонди є своєрідною гарантією погашення наслідків професійних ризиків
9,0-10,0	катастрофічний	Доцільним є уникнення ризику, тобто усвідомлена відмова від співпраці з окремим працівником облікового персоналу, діяльність якого може спричинити суттєві збитки підприємству

Для попередньої оцінки професійного ризику бухгалтера ТОВ «Трейд-Екс» (на даному підприємстві бухгалтерія складається лише з 1 особи – головного бухгалтера), було розроблено анкету з запитаннями, відповіді на які спрямовані на оцінку особистісних та професійних характеристик бухгалтера. Анкету запропоновано заповнити керівнику підприємства. Отримані відповіді на їх бальна оцінка наведені в таблиці 2.

Таблиця 2 – Анкета оцінки професійного ризику бухгалтера (фрагмент, розроблено на засадах [2])

Будь-ласка, дайте відповіді на запитання та наведіть оцінку за відповідною шкалою	
Питання	Оцінка, балів
1. Чи є на Вашу думку бухгалтер Вашого підприємства лояльним до його корпоративних цінностей? (Чи демонструє він (вона) бережне відношення до майна та морально-психологічного клімату в колективі, зацікавленість в поточних справах та досягненні цілей розвитку підприємства? Чи погоджується на понаднормову роботу у разі необхідності для забезпечення оперативного реагування на зміни та загрози функціонуванню підприємства? Чи надає Вам інформацію про можливі вигідні контракти, діяльність конкурентів, тощо?). Оцініть за 10-бальною шкалою: «ні, ніколи» - 0 балів, «так, завжди» - 10 балів, «ускладняюсь надати відповідь» - 5 балів.	10
2. Чи були виявлені колись в діях бухгалтера Вашого підприємства вчинки щодо нецільового використання грошових коштів та інших майнових цінностей без попереднього узгодження з керівництвом? (Наприклад, отримання комісійних від партнерів; завищення грошових коштів, виданих під звіт працівникам; несанкціоноване використання грошових коштів в касі на власні потреби з наступним поверненням; використання грошей підприємства для спекулятивних операцій з валютою, використання автотранспортних засобів підприємства для особистих потреб, тощо). Оцініть за 10-бальною шкалою, наприклад: «ні, ніколи» - 0 балів, «так, неодноразово» - 10 балів, «ускладняюсь надати відповідь» - 5 балів.	0
3. Чи впевнені Ви у професійних здібностях Вашого бухгалтера? (Чи є він (вона) обізнаним у останніх змінах нормативних документів щодо ведення бухгалтерського обліку та оподаткування діяльності підприємства та чи враховує їх в обліковій роботі; чи вміє він (вона) складати первинну облікову документацію, фінансову та статистичну звітність; чи не порушувались терміни подання звітності до фіскальних органів та органів статистики; чи вміє вести та/або веде управлінський облік на підприємстві; чи приділяє увагу підвищенню професійної кваліфікації (відвідання семінарів, інших професійних навчальних заходів) тощо? Оцініть за 10-бальною шкалою, наприклад: «ні, не впевнений, були випадки збоїв в обліковій роботі підприємства» - 0 балів; «так, впевнений, не маю жодних сумнівів в компетентності та відповідальності бухгалтера» - 10 балів; «ускладняюсь надати відповідь» - 5 балів.	9
4. Чи відомі Вам випадки дій бухгалтера Вашого підприємства щодо порушення комерційної таємниці? (Наприклад, випадки зривів контрактів за участі бухгалтера; випадки втрати бухгалтером документів, що містять комерційну таємницю; випадки роботи із секретними документами фірми вдома або у вечірній (неробочий) час без узгодження з керівництвом; випадки перехоплення конкурентами угод, контрактів, про які було відомо бухгалтерові). Оцініть за 10-бальною шкалою, наприклад: «ні, не було ніколи» - 0 балів, «так, неодноразово» - 10 балів, «ускладняюсь надати відповідь» - 5 балів.	1

Для більш неупередженої оцінки з боку керівника підприємства характер питань було «заміксовано»: питання №1 та №3 за своєю постановкою оцінюють не ризики, а позитивні якості працівника бухгалтерії (тобто, в анкеті чим більше оцінка – тим менший ризик). Таким чином, при інтегральній оцінці за формулою 1, бальну оцінку з питань №1 та № 3 слід трансформувати в оцінку ступеню ризику (оцінка ризику = 10 – «анкетна оцінка»).

Для відповіді «ускладняюсь надати відповідь» було навмисно рекомендовано оцінку «5 балів», тобто середню між найгіршим та найкращим варіантом оцінки. Адже, таке ускладнення у наданні відповіді свідчить про певну невпевненість керівництва щодо дій та якостей працівника власної бухгалтерії, та певну недовіру як бухгалтерові так і власному особистому судженню щодо бухгалтера підприємства. Така ситуація містить в собі скриті ризики, які, хоч і не виявлені, але й не можуть бути визнані неіснуючими. За переваги таких оцінок тим більше доцільним є перевірка працівників бухгалтерії за означеними критеріями, як захід з попередження можливих професійних ризиків бухгалтера.

Таким чином коефіцієнт «рівня професійного ризику бухгалтера» на ТОВ «Трейд-Екс» може бути визначений як:

$$P = ((10-10) + 0 + (10-1) + 1) / 4 = 2/4 = 0,5.$$

Рівень професійного ризику бухгалтера підприємства може бути відповідно визначений як «мінімальний». Управління таким ризиком поки не потребує жодних упереджувальних дій з боку керівництва підприємства.

Дана методика є доволі гнучкою. Для потреб інших підприємств, з більшим штатом бухгалтерської служби, наведений приклад анкети може біти розширеним чи модифікованим. Водночас, вважаємо її доволі дієвим інструментом управління чинниками фінансової безпеки підприємства в системі його бухгалтерського обліку, що заслуговує на увагу та подальший розвиток.

Список використаних джерел

1. Волощук Л.О. Теоретико-методологічні засади безпекоорієнтованого управління інноваційним розвитком промислового підприємства. дис. доктора екон. наук : 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності) / Л.О. Волощук – Одеса, 2016. – 605с.

2. Гнилицька Л.В. Обліково-аналітичне забезпечення функціонування системи економічної безпеки підприємства: дисерт. на здобуття наук. ступеня

докт. екон. наук: спец. 08.00.09 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит», 21.04.02 «Економічна безпека суб'єктів господарської діяльності» / Л.В. Гнилицька. – Київ: ДВНЗ «КНЕУ ім. Вадима Гетьмана», 2012. – 483 с.

Дерев'янюк С.І.

канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування,

Левченко Д.В.

магістр спеціальності 071 «Облік і оподаткування»

Національний університет біоресурсів і природокористування

України

м. Київ

КЛАСИФІКАЦІЯ ВИТРАТ ВИРОБНИЦТВА ДЛЯ ПОТРЕБ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

В процесі господарської діяльності підприємства несуть різні витрати. За змістом термін «витрати» є досить багатограним, а тому вимагає застосовувати класифікацію, яка дасть можливість отримати сукупність об'єктивно існуючих групувань, що розкривають внутрішню структуру, процеси формування сукупних витрат і взаємозв'язку між окремими їх частками. Важливим питанням є правильний вибір сукупності тих класифікаційних ознак, які будуть визначати інформаційні характеристики об'єкту.

Методологічні основи обліку витрат виробництва на законодавчому рівні протягом багатьох років залишалися незмінними, а тому науковим розробкам та дослідженням щодо класифікації витрат приділялась недостатня увага. Порядок формування в обліку інформації про витрати визначає П(С)БО 16 «Витрати» [5], згідно якого витрати визнаються витратами звітного періоду одночасно з визнанням доходу, для отримання якого вони здійснені. Витрати, які неможливо прямо пов'язати з доходом певного періоду, відображаються у складі витрат того звітного періоду, у якому вони були понесені. У разі, коли актив забезпечує одержання економічних вигод протягом кількох звітних періодів, то витрати визнаються шляхом систематичного розподілу його вартості між відповідними звітними періодами.

Існує велика кількість ознак класифікації, проте, для визначення фінансового результату перш за все необхідно класифікувати витрати за видами діяльності: а) витрати, що виникають у процесі звичайної діяльності та б) витрати, що виникають у процесі надзвичайних подій. У свою чергу, витрати, що виникають у процесі звичайної діяльності,

можна розподілити на витрати від операційної та неопераційної діяльності. Операційна діяльність поділяється на основну та іншу діяльність.

Класифікація витрат за цими видами діяльності ідентична:

- витрати на виробництво (собівартість реалізованої продукції);
- адміністративні витрати (загальні та корпоративні витрати, витрати на утримання адміністративно-управлінського персоналу тощо);
- витрати на збут (витрати на пакувальні матеріали та ремонт тари, оплата праці та комісійні продавцям, витрати на маркетинг тощо);
- інші операційні витрати (витрати на дослідження та розробки, собівартість реалізованої валюти, визнані штрафи та пеня, безнадійні борги тощо).

Фінансова діяльність підприємства передбачає виникнення витрат у вигляді витрат (втрат) від участі в капіталі – це збитки, які отримані внаслідок інвестицій в асоційовані або спільні підприємства, що обліковуються методом участі в капіталі та фінансових витрат.

Витрати на інвестиційну діяльність підприємства формують собівартість реалізованих фінансових інвестицій, необоротних активів та іншого майна підприємства.

Витрати від надзвичайних подій – це втрати від надзвичайних подій (стихійного лиха, пожеж, техногенних аварій тощо).

Для будь-якого підприємства важливе значення має класифікація витрат, які включаються до собівартості реалізованої продукції. З набуттям чинності П(С)БО 16 «Витрати» деякі пункти Методичних рекомендацій з планування, обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) сільськогосподарських підприємств, які були затверджені наказом Міністерства аграрної політики України №132 від 18.05.2001р. [4] втратили свою актуальність. Згідно П(С)БО 16 (п.11, 17) до собівартості реалізованої продукції (робіт, послуг) не включаються адміністративні витрати, витрати на збут, які формували собівартість. Отже, нормативно-законодавча база чітко регламентує основні питання щодо визначення витрат та їх віднесення на собівартість продукції, проте не обмежує підприємства у виборі класифікації витрат для потреб системи обліку.

Аналіз загальноприйнятих класифікацій витрат в економічній літературі доводить притаманність їм низки серйозних недоліків, які не дозволяють з достатньою повнотою створити об'єктивну уяву про об'єкт дослідження. Так, в економічній літературі немає єдиної думки

про кількість і склад ознак, за якими доцільно класифікувати витрати виробництва, відсутня єдина термінологія і ідентифікація однакових ознак групування витрат.

В існуючих класифікаціях відсутній системний підхід до підбору ознак. Ряд дослідників дають економічне обґрунтування витрат на виробництво, виходячи з наукової класифікації, яка має важливе значення для визначення собівартості. Так, професор Б.І.Валуєв акцентує увагу на тому, що мета будь-якої класифікації полягає у розкритті внутрішньої структури об'єкта дослідження, об'єктивно притаманних йому якостей і пропонує класифікацію, яка включає п'ятнадцять складових за ознакою [1]. Пушкар М.С. пропонує групувати витрати за економічною однорідністю і стадіями відтворювального процесу та групами статей факторів виробництва [6]. Сопко В.В. надає поглиблену класифікацію витрат для побудови бухгалтерського внутрішньогосподарського обліку [7].

Досі не досягнуто спільної точки зору з питань кількості ознак групування витрат. Тому, на наш погляд, не можливо запропонувати таку класифікацію витрат, яка була б універсальною для всіх підприємств одночасно. На це впливає, передусім, галузева специфіка, а також технологічні особливості виробництва. Тому, на наш погляд, розгляд зазначеної проблеми має обмежуватися галузевою належністю.

Міжнародні стандарти з виробничого обліку і практики його організації в країнах з розвинутою економікою передбачають різні варіанти класифікації витрат залежно від цільової установки та напрямів обліку витрат. При цьому під напрямом обліку витрат мають на увазі галузь діяльності, де необхідний відокремлений цілеспрямований облік витрат на виробництво. Споживачі внутрішньої інформації визначають такий напрям обліку, який їм потрібний для забезпечення інформацією за певною проблемою. Так, К.Друрі вважає, що схема класифікації витрат залежить від призначення інформації [3, с.31]. Голов С.Ф. та Єфіменко В.І. головним об'єктом аналізу в процесі управління вбачають витрати, а тому їх класифікація дуже важлива для розуміння того, як ними управляти. Для цього вони визначають три напрями класифікації витрат: для оцінки запасів та визначення фінансового результату, прийняття рішень, контролю виконання. В основу цієї класифікації покладено принцип: різні витрати – для різних цілей [2, с.213].

На підставі узагальнення практики класифікації витрат на виробництво, а також П(С)БО 16 «Витрати» та діючого Плану рахунків, класифікація витрат на виробництво продукції на сільськогосподарських підприємствах, на наш погляд, має включати групування витрат за: 1) місцем виникнення; 2) способом віднесення на собівартість; 3) відношенням до обсягу виробництва; 4) періодичністю виникнення витрат; 5) економічними елементами; 6) статтями калькуляції; 7) часом отримання вигоди.

У результаті проведеного аналізу існуючої класифікації витрат виробництва, можна зробити висновок про те, що вона спрямована на оптимізацію витрат виробництва конкурентоспроможної продукції. Наведена класифікація витрат дозволяє точно визначати собівартість продукції та виявляти резерви її зниження, а також сприяє управлінню витратами з метою прийняття ефективних управлінських рішень.

Список використаних джерел

1. Валуев Б.И. Проблемы управленческой ориентации бухгалтерского учета. *Світ бухгалтерського обліку*. 1998. №1. С.2-10.
2. Голов С.Ф., Єфіменко В.І. Фінансовий та управлінський облік. К.: ТОВ «Автоінтерсервіс», 1996. 544 с.
3. Друри К. Введение в управленческий и производственный учет. М.: Аудит, ЮНИТИ, 1994. 560 с.
4. Методичні рекомендації з планування, обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) сільськогосподарських підприємств (наказ Міністерства аграрної політики України №132 від 18.05.2001 р.). URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/> (дата звернення 18.05.2022).
5. П(С)БО 16 «Витрати», затверджене наказом Міністерства фінансів України №318 від 31.12.1999. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00#Text>
6. Пушкар М.С. Фінансовий облік. Тернопіль: Вид-во «Карт-Бланш», 2002. 628 с.
7. Сопко В.В., Петрик О.М. Облік витрат і калькуляція собівартості продукції у промисловості. К.: Техніка, 2006. 112 с.

Козаченко Л.А.,
канд.екон.наук, доцент,
доцент кафедри обліку і оподаткування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна

Проблематика та особливості організації обліку дистанційної роботи працівників в Україні

Викликом для українського суспільства з 2019 року стало питання організації дистанційної роботи в умовах коронавірусної хвороби (COVID-19), що стало більш нагальним у період дії воєнного стану в Україні. У таких кризових для країни часах важливим стає збереження економічної стабільності, що передбачає такі спрямування, як макроекономічна стабільність, підтримка купівельної спроможності населення, збереження виробництва. Перед державою та працедавцями в той же час постала низка питань, що обумовлені беззаперечною необхідністю забезпечити працівників, захистити їх життя та здоров'я під час виконання посадових обов'язків, а також пересування до місця і від місця роботи. Наразі саме дистанційна робота дає змогу, де це можливо, поєднувати роботу у зручному місці та на території працедавця, загалом продовжити працювати підтримуючи економіку країни.

У вітчизняному трудовому законодавстві для юридичних осіб вже закріплено Кодексом Законів про працю України гнучкий режим робочого часу статтею 60, щодо уточнення визначення та організації дистанційної роботи – у статті 60-2 [1]. Наразі розглядаються законопроекти щодо оптимізації трудових відносин з урахуванням потреб сьогодення, в тому числі щодо порядку організації дистанційної роботи у роботодавців – фізичних осіб підприємців.

Так, статтею 60 2. Визначено, що «дистанційна робота - це форма організації праці, за якої робота виконується працівником поза робочими приміщеннями чи територією власника або уповноваженого ним органу, в будь-якому місці за вибором працівника та з використанням інформаційно-комунікаційних технологій». Відповідно до законодавства існують певні підходи до впровадження дистанційної роботи, що в обумовлює особливості в організації її обліку [1]. По-перше така форма організації праці як дистанційної роботи повинна бути оформлення письмовим трудовим договором [2].

По-друге, працедавець своїм наказом або розпорядженням, без обов'язкового укладення письмового трудового договору з працівником, може запроваджувати дистанційну роботу. Відповідно до вимог законодавства такий документ затверджується у таких випадках, як час загрози поширення епідемії, пандемії, необхідності самоізоляції працівника та/або у разі виникнення загрози збройної агресії, надзвичайної ситуації техногенного, природного чи іншого характеру [1].

З метою відображення в бухгалтерському обліку достовірної інформації про працівників, які працюють дистанційно та обсяг виконаної ними роботи, у трудовому договорі повинні міститися вичерпні дані, зокрема: про сторони, які його підписують (прізвище, ім'я, по-батькові, паспортні дані, ідентифікаційний код, назва підприємства (установи, організації), ідентифікаційний податковий номер платника ПДВ, адреси, номери телефонів), а також про права та обов'язки сторін. Обов'язковою є інформація про дату прийняття на роботу працівника, розмір оплати його праці і порядок нарахування заробітної плати, соціальні гарантії, графік роботи і час відпочинку співробітника [2].

Залежно від виду роботи, професії або посади та задля належного виконання виробничих завдань працівником при дистанційній формі організації праці у трудовому договорі зазначають його безпосередні трудові функції, характеристику роботи або її опису, висвітлення вимоги до її виконання, фіксація умов звітування про результати дистанційної роботи (строки і форми подання звітів) та інше [2].

Оплата праці у відповідному місяці при дистанційній роботі здійснюється на підставі табеля обліку робочого часу, в якому зазначаються відпрацьовані таким працівником години (дні) у розмірі годинної тарифної ставки / місячного посадового окладу без вказання годин понаднормових робіт, а також у святкові дні і нічний час. Так, якщо табелювання роботи відбувається, як звичайного робочого дня, то у першому рядку будуть вказувати кількість відпрацьованого часу відповідно до правил внутрішнього трудового розпорядку підприємства та умовами трудового договору, а у другому ставитимуть відмітку «Р» (01) або «РС» (02) , у тих випадках якщо працівник працює неповний робочий час [3].

При строках виплати заробітної плати працівникам, які виконують роботу дистанційно, працедавцям необхідно дотримуватися законодавства, а саме зарплату виплачують не рідше двох разів на

місяць через проміжок часу, який не перевищує 16 календарних днів, а також не пізніше 7 днів після закінчення періоду, за який проводиться виплата [1].

Обліковують дані про нарахування заробітної плати та утримання з неї, а також нарахування на заробітну плату працівників за допомогою таких бухгалтерських рахунків: рахунок 66 «Розрахунки за виплатами працівникам» субрахунки 661 «Розрахунки за заробітною платою», 662 «Розрахунки з депонентами», 663 «Розрахунки за іншими виплатами»; рахунок 64 «Розрахунки за податками і платежами» субрахунки 641 «Розрахунки за податками», 642 «Розрахунки за обов'язковими платежами»; рахунок 65 «Розрахунки за страхуванням» субрахунок 651 «За розрахунками із загальнообов'язкового державного соціального страхування» [4].

Погоджуємося з думкою дослідників щодо відкриття окремого аналітичного рахунку для компенсаційних витрат, що надається працівнику, який працює за дистанційною формою організації праці. До таких компенсаційних витрат може бути віднесено деяке відшкодування оплати комунальних послуг, інтернету, мобільного зв'язку, а також за використання власних засобів праці для забезпечення виконання виробничих функцій [5].

Абсолютно необхідним при дистанційній формі роботи є організація робочого місця працівника. З урахуванням того, що такий працівник може поєднувати виконання роботи, як на території потужностей працедавця, так і у будь-якому іншому місці, про що зазначається у трудовому договорі як додаткова умова, доцільним є впевнитися що у виконавця є необхідне обладнання та інструменти для виконання виробничих функцій. У випадку відсутності відповідних технічних умов для роботи працедавець забезпечує працівника засобами праці задля чого оформлюється наказ про їх передачу, а факт передачі механізмів та обладнання може фіксуватися в Акті приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів для основних засобів, інших необоротних матеріальних активів та малоцінних необоротних матеріальних активів. Інформація про рух об'єктів також вказується в Інвентарній картці обліку основних засобів.

Як правило для обліку переданих для дистанційної роботи засобів праці використовують такі бухгалтерські рахунки: рахунок 10 «Основні засоби» субрахунки 104 «Машини та обладнання», 106 «Інструменти, прилади та інвентар», 109 «Інші основні засоби»;

рахунок 11 «Інші необоротні матеріальні активи» субрахунки 112 «Малоцінні необоротні матеріальні активи», 117 «Інші необоротні матеріальні активи». Рахунок 22 «Малоцінні та швидкозношувальні предмети використовують для обліку переданих відповідних предметів праці [4].

При організації дистанційної форми праці існують проблеми при обліку розрахунків з персоналом в частині здійснення контролю за обсягом виконаної роботи працівників, визначення реальних компенсаційних суми комунальних послуг, інтернету, мобільного зв'язку тощо. Незважаючи на окреслені проблемні питання, можемо стверджувати, що в теперішніх умовах дистанційна робота стає дієвою формою розв'язання проблем зайнятості населення, подальшого функціонування підприємств, організацій, установ, підтримання економіки країни.

Список використаних джерел

1. Кодекс законів про працю України : закон України від від 10.12.71 № 322-VIII. Дата оновлення: 07.05.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text> (дата звернення 07.05.2022).
2. Про затвердження типових форм трудових договорів про надомну та дистанційну роботу : наказ Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України від 05.05.2021 № 913-21 / Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0886-21#Text> (дата звернення 07.04.2022).
3. Про затвердження типових форм первинної облікової документації зі статистики праці : наказ Державного комітету статистики України від 05.12.2008 N 489 / Державний комітет статистики України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0489202-08#top> (дата звернення 10.04.2022).
5. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 № 291 / Міністерство фінансів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text> (дата звернення 10.04.2022).
5. Максимчук І. А., Сорока Л. М. Організація обліку розрахунків за виплатами працівникам підприємства: виклики пандемії covid-19. *Економіка та держава*. 2021. № 8. С. 119–123. DOI: 10.32702/2306-6806.2021.8.119.

Криворот О. Г.
старший викладач
кафедри обліку та оподаткування
Національний університет біоресурсів і природокористування
України
м. Київ

ПРОБЛЕМИ ОБЛІКУ КРЕДИТНИХ ОПЕРАЦІЙ БАНКУ

Господарська діяльність кожного підприємства на початковій чи іншій стадії розвитку потребує значного залучення позикових коштів, найпоширенішим видом яких однозначно є кредит. Процес кредитування підприємства виступає досить важливим складником економічної системи держави.

Термін «кредит» має своє походження від латинського *creditum*, перекладається як «вірю», «довіряю». Це загальновідоме визначення містить найбільш загальні характеристики, що чітко розкривають сам зміст кредиту. Банківський кредит є суттєвою складовою частиною зобов'язань в структурі заборгованості будь якого підприємства, яка може виникати внаслідок минулих подій і погашення якої як очікується в майбутньому, неминуче призведе до зменшення ресурсів господарства, що однозначно втілюють у собі певні економічні вигоди [1].

Кредит без сумніву є обов'язковою умовою розширеного відтворення, а також важливим складником господарської діяльності державних підприємств, безперечно надійним інструментом, який вміло опосередковує системний процес виробництва і як результат, реалізації продукції. Кредит повинен сприяти науково-технічному розвитку, є потрібним джерелом капітальних вкладень, виступає важливим інструментом стимулювання ефективності виробництва.

Особливостями банківського кредиту, що неопосередковано відрізняють його від інших економічних категорій є: — безпосередній позичальник, який отримавши кредит, лише може реалізувати власне право тимчасового користування наданими йому коштами чи матеріальними цінностями; — певні суб'єкти кредитних відносин які здатні одночасно або по чергово виступати в як в ролі самого кредитора так і позичальника; — власне позичальник, щоб отримувати певну позику, зобов'язаний обов'язково пред'явити кредиторіві чіткі економічні та юридичні гарантії своєчасного і в повному обсязі

повернення боргу; — важливою характерною рисою будь – якого кредиту є також сплата процентів за користування наданими кредитними ресурсами [3].

Лізинговий кредит – це такий різновид кредиту, що полягає у безпосередньому наданні лізингодавцем у виняткове користування на визначений термін лізингоодержувачу якогось майна. Факторинг – це такі операції з відповідного кредитування обігового капіталу певного клієнта, що обов'язково передбачають інкасування його наявної дебіторської заборгованості, а також кредитування і безвиняткову гарантію від кредитних ризиків. Іпотечний кредит – це такий кредит, який надається під заставу нерухомого майна, землі. Під час надання відповідних кредитів будь – який банк зобов'язаний чітко дотримуватися основних принципів кредитування таких як: забезпеченості, повернення, строковості, платності та певної цільової спрямованості, в обов'язковому порядку перевіряти кредитоспроможність кожного позичальника та наявність забезпечення наданих кредитів, а також чітко дотримуватися встановлених Національним банком України загальноприйнятих вимог до концентрації певних ризиків.

Відповідне документальне забезпечення всіх кредитних взаємовідносин між банківською організацією і відповідним позичальником, в першу чергу, є надто обмеженим і представлене певними реєстрами, що мають підтверджувати надходження в повному обсязі кредитних коштів на поточний рахунок (виписка банку) та відповідними платіжними документами з моменту погашення "тіла" кредиту й нарахованих відсотків за користування ним. Однак як показує досвід сам процес кредитування має додатково супроводжуватися цілим рядом документальних форм відповідного юридичного змісту .

Значної уваги має заслуговувати відображення на відповідних рахунках бухгалтерського обліку нарахованих відсотків за кредитом. Крім того, якщо на підприємстві також наявні позики в іноземній валюті, то обов'язково слід враховувати належність нарахованих відсотків за користування отриманим кредитом до відповідних монетарних статей балансу, що в результаті провокують розрахунок курсових різниць у чіткій відповідності до вимог чинного П(С)БО 21 "Вплив змін валютних курсів". У цих розрахунках обов'язково слід уважно вивчати і як наслідок інтерпретувати умови відповідних договорів щодо встановлених конкретних строків як нарахування так і

погашення самих відсотків, бо заборгованість саме за нарахованими відсотками виникне в той момент, коли відповідно до встановленого кредитного договору підприємство буде зобов'язане саме в обов'язковому порядку нарахувати відсотки за кредитом. Аналогічно відображається у складі витрат сума відповідних відсотків за отриманим кредитом повинна бути своєчасно відображена саме в той період, коли у відповідності за кредитним договором підприємство позичальник зобов'язане їх нарахувати [4].

У відповідності до п. 5 П(С)БО 16 "Витрати" витрати мають чітко і систематично відображатися в бухгалтерському обліку одночасно із зменшенням наявних активів або із збільшенням певних зобов'язань. У цьому конкретному випадку однозначно відбувається збільшення зобов'язань. За відсутності у відповідному кредитному договорі розмежування встановлених дат нарахування і сплати відповідних відсотків (часто може здійснюватися в один день) безпосередня потреба у самому розрахунку курсових різниць не матиме місця. Сума витрат на сплату нарахованих відсотків за кредитом повинна визнаватися фінансовими витратами. Фінансові витрати обліковуються на бухгалтерському рахунку 95 "Фінансові витрати". За дебетом цього рахунку 95 "Фінансові витрати" відображається відповідна сума визнаних витрат, за кредитом — їх списання на рахунок 79 "Фінансові результати". На субрахунку 951 "Відсотки за кредит" ведеться бухгалтерський облік витрат, що пов'язані з відповідним нарахуванням і своєчасною виплатою відсотків за користування наданими кредитами банків. На відповідному субрахунку 952 "Інші фінансові витрати" ведеться бухгалтерський облік витрат, що чітко пов'язані із залученням позичкового капіталу, зокрема таких витрат, що пов'язані з випуском, утриманням і безпосереднім обігом власних цінних паперів; відповідним нарахуванням відсотків за договорами кредитування, фінансового лізингу тощо [2].

Кредити банку завжди знаходять відображення у фінансовій звітності а саме: Балансі (Звіті про фінансовий стан) (рядок 1510 – довгострокові кредити банків р. II пасиву «Довгострокові зобов'язання і забезпечення» та рядок 1600 – «Короткострокові кредити банків» р. III пасиву «Поточні зобов'язання і забезпечення»); Звіті про рух грошових коштів (рядок 3305 «Отримання позик» р. III «Рух коштів у результаті фінансової діяльності»). Ці важливі аспекти слід обов'язково враховувати під час своєчасного перенесення сальдо за

рахунками бухгалтерського обліку 50 і 60 та їх відповідними субрахунками, щоб уникнути дублювання певних сум заборгованості чи їх випадкового упущення.

Правильна, своєчасна і чітка організація обліку кредитних операцій банку здатна забезпечити конкретне підприємство важливою об'єктивною інформацією про фінансовий стан, необхідність кредитування, а також раціональне використання банківських кредитів для прийняття ефективних управлінських рішень.

Список використаних джерел

1. НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : Наказ Міністерства фінансів України від 07 лютого 2013 р. № 73. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.
2. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : Наказ Міністерства фінансів України від 30 листопада 1999 р. № 291. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>
3. Про банки і банківську діяльність : Закон України від 6 січня 2018 р. № 2121-14 / Верховна Рада України. URL : <https://docs.dtkr.ua/doc/2121-14>
4. Коблянська О.І. Бухгалтерський і податковий облік фінансових кредитів. *Вісник Університету банківської справи національного банку України*. 2013. № 2 (17). С. 246—251. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VUbsNbU_2013_2_51

СЕКЦІЯ 2. СИСТЕМА ОПОДАТКУВАННЯ ТА НАПРЯМКИ ЇЇ ВДОСКОНАЛЕННЯ

Лагодієнко Н. В.

д-р. екон. наук, доцент, доцент
кафедри обліку і оподаткування

Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв

РОЗВИТОК ЕЛЕКТРОННОГО АДМІНІСТРУВАННЯ В ПІДВИЩЕННІ ПРОЗОРОСТІ ПРОЦЕДУР ОПОДАТКУВАННЯ

Розвиток економіки на постіндустріальному етапі розвитку суспільства значною мірою стало залежати від рівня використання інформаційних технологій у певній інфраструктурі. Одним із стратегічних завдань соціально-економічного розвитку української економіки на середньо- та довгострокову перспективу є створення стабільних та передбачуваних умов, що забезпечують підвищення ефективності, конкурентоспроможності та прозорості податкової системи на основі впровадження нових технологій та формування єдиного інформаційного простору адміністрування доходів бюджетної системи.

Сучасна система адміністрування податкових платежів формується з урахуванням попередження мінімізації податків платниками за рахунок їх незаконних дій та поступово стає універсальним контрольним інструментом державних органів влади по відношенню щодо діяльності суб'єктів підприємництва.

Застосування системи електронного адміністрування забезпечує ефективне здійснення камерального контролю, дозволяє знизити трудомісткість системи адміністрування як з боку платників податків, так й з боку контролюючих органів, а тому дасть змогу підвищити ефективність системи, зменшив податкові ризики.

Над дослідженнями окремих аспектів функціонування системи адміністрування податків працювали вітчизняні науковці: З. Варналій, О. Данилов, О. Десятнюк, Т. Єфіменко, Ю. Іванов, А. Кізима, А. Крисоватий, В. Мельник, Л. Олейнікова, В. Хомутенко та ін. Однак, постійне внесення змін до податкового законодавства вдосконалення системи призводить до швидкого оновлення діючої системи

адміністрування податків та потребує подальшого, більш детального дослідження.

Вперше процеси формування електронного оподаткування в Україні розглядаються у колективній монографії «Електронне оподаткування: сутність та перспективи розвитку», формування економічних відносин в інформаційному суспільстві, теоретичні основи правового регулювання електронного оподаткування [1].

За дослідженнями А. М. Новицького, електронне оподаткування – це «нормативно врегульована, динамічна, економічно обґрунтована й доцільна синтезована система автоматизованого встановлення податкового зобов'язання, визначення податкової бази, обліку платників податків, підготовки і подачі електронної звітності та інших складових адміністрування податків з метою його упорядкування та вдосконалення, створення умов для подальшого перспективного розвитку інформаційних відносин у сфері оподаткування» [2, с. 251].

Л. О. Матвейчук пропонує електронне оподаткування розглядати як «складну систему з такими напрямками розвитку: електронна реєстрація СПД, електронні податкові сервіси, електронна звітність, електронний аудит, електронна комерція, автоматизація процесів адміністрування податків і зборів (електронне відшкодування ПДВ), інформаційно-аналітична система ДПС, єдина інформаційно-комунікаційна платформа органів державної влади» [3, с. 23].

Державний менеджмент, складовою якого є фіскальна служба, перейшов під свого впливу і здає позиції на користь так званого електронного урядування (e-government). Наступає цифрова ера (digital era) в управлінні, основана на інтеграції воедино державного контролю та цифрових технологій (digitalization) – використання Інтернету, комп'ютерів, інформаційних мереж і електронних баз даних.

Виходячи з того, що електронне урядування є невід'ємною складовою проведення економічної реформи в Україні, державна фіскальна служба цілеспрямовано впроваджує сучасні інформаційні системи, які дозволять здійснити автоматизацію процесів адміністрування податків та запровадити нові форми обслуговування платників.

На сьогодні в роботі фіскальної служби впроваджуються нові інтернет-технології, серед них – інтегрована автоматизована інформаційна система «Податковий блок», система «Електронний кабінет», єдиний веб-портал органів фіскальної служби, сервісні

центри з обслуговування платників податків, тощо. Інформаційна система «Податковий блок» складається з чотирьох сегментів операційної діяльності фіскальної служби: реєстрації платників податків, обробки податкової звітності та платежів, обліку платежів, податкового аудиту у вигляді модернізованих процедур (форм), програмного забезпечення, посадових інструкцій, навчання.

Створення у 2017 році інформаційно-телекомунікаційної системи «Електронний кабінет» забезпечено на базі існуючого електронного сервісу «Електронний кабінет платника». Електронний кабінет має функціональні частини: відкрита (загально-доступна) частина та приватна частина (особистий кабінет).

Для забезпечення взаємодії засобами Електронного кабінету в приватній частині (особистий кабінет), яка є індивідуальною персоніфікованою веб-сторінкою користувача, платник податків здійснює електронну ідентифікацію з використанням єдиного цифрового підпису відповідальних осіб платника (директора, бухгалтера, осіб, які мають право підпису), наданого будь-яким акредитованим центром сертифікації ключів відповідно до Закону України «Про електронний цифровий підпис». Приватна частина (особистий кабінет) Електронного кабінету забезпечує надання платнику податків послуг, перелік яких передбачено Податковим кодексом України [4].

На сьогоднішній день залишаються невирішеними низка серйозних проблем у галузі функціонування системи податкового адміністрування, пов'язаних як із недосконалістю нормативно-правової бази, незважаючи на постійне внесення змін до законодавчих актів, а також з недоліками в організації податкового контролю, покликаною забезпечити гармонізацію фінансових інтересів держави та платників податків.

Таким чином, податкове адміністрування зводиться: на 1-му рівні – до опрацювання отриманої інформації, своєчасного реагування на неї шляхом розробки пропозицій щодо коригування податкового законодавства та затвердження перспектив податкової політики на черговий період; на 2-му – до адекватної зміни методології конкретних процедур у галузі оподаткування, виявлення недосконалості в законодавстві, розроблення пропозицій щодо його зміни; на 3-му – до зміни форм взаємодії з платниками податків, пошуку ефективних заходів контролю, виявлення схем порушення податкового законодавства та можливостей їх перетину.

Отже, з метою створення найбільш сприятливих умов для розвитку бізнесу та покращення якості обслуговування платників податків в Україні розроблено низку електронних сервісів, завдяки яким централізовано можна отримати необхідні довідки та дозвільні документи, подавати податкову звітність, отримувати податкові консультації та дізнаватися про нововведення податкового законодавства. Успішна реалізація цифровізації діяльності податкових органів дозволяє максимально підвищити інноваційні технології, впроваджені в контрольну роботу.

Список використаних джерел

1. Електронне оподаткування: сутність та перспективи застосування / за заг. ред. П. В. Мельник. Ірпінь : НУДПС України, 2010. 332 с.
2. Новицький А. М. Правове регулювання інституціоналізації інформаційного суспільства в Україні: монографія. Ірпінь : НУДПС України, 2011. 444 с.
3. Матвейчук Л. О. Державне управління оподаткуванням у процесі розвитку інформаційного суспільства: теоретичні аспекти. Вісник НАДУ. 2014. № 1. С. 18–24.
4. Андрущенко В. Л. Адміністрування податків і платежів : навчальн. посіб. Ірпінь : УДФСУ, 2018. 314 с. URL: http://ir.nusta.edu.ua/jspui/bitstream/doc/2863/3/3087_IR.pdf (дата звернення: 20.02.2022).

СЕКЦІЯ 3. УПРАВЛІНСЬКИЙ ОБЛІК ЯК ПІДСИСТЕМА СУЧАСНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ ПІДПРИЄМСТВА

Левченко Д. О.

здобувач вищої освіти ОПз-1-18,

Науковий керівник: д.держ.упр, професор **Приходько І.П.**
Дніпровський державний аграрно-економічний університет

м. Дніпро

ОБЛІК ЗАГАЛЬНОВИРОБНИЧИХ І АДМІНІСТРАТИВНИХ ВИТРАТ ПІДПРИЄМСТВА: НОРМАТИВНО-ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Система бухгалтерського обліку та економічного контролю за витратами в сучасних підприємствах не може повноцінно існувати без належного їхнього нормативно-правового забезпечення. Таке забезпечення формувалось протягом двох останніх десятиріч і воно перебуває в процесі постійних змін, які супроводжуються політичними, економічними, інтеграційними, соціальними та іншими чинниками [1].

Класифікація нормативно-правового забезпечення обліку витрат підприємств представлено на рис. 1.

Пропонуємо п'ять класифікаційних ознак нормативно-правового забезпечення: за видами; рівнями; місцем і роллю в реформуванні та регулюванні бухгалтерського обліку, фінансової звітності, економічного контролю; обов'язковістю до виконання; групами [1].

Методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про витрати підприємства та розкриття її у фінансовій звітності визначає Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» [2], затвердженим Наказом Міністерства фінансів України № 318 від 31 грудня 1999 року.

Рис. 1. Класифікація нормативно-правового забезпечення обліку витрат

П(С)БО 16 «Витрати» розроблено відповідно до міжнародних стандартів. Хоча окремого міжнародного стандарту, який визначає методологію обліку витрат і порядок їх розкриття у фінансовій звітності немає, питання, що стосуються поняття, оцінки, визнання та класифікації витрат, розкриваються у Концептуальній основі складання фінансових звітів, МСФЗ 1 «Подання фінансових звітів», МСФЗ 2 «Запаси», МСФЗ 16 «Основні засоби».

Згідно П(С)БО 17 «Податки на прибуток» витрати (дохід) з податку на прибуток — загальна сума витрат (доходу) з податку на прибуток, яка складається з поточного податку на прибуток з урахуванням відстроченого податкового зобов'язання і відстроченого податкового активу [3].

За П(С)БО 21 «Вплив змін валютних курсів» курсові різниці від

перерахунку грошових коштів в іноземній валюті та інших монетарних статей про операційну діяльність відображаються у складі інших операційних доходів (витрат) [4].

Отже, система обліку витрат є необхідною та важливою частиною функціонування сільськогосподарських підприємств. Викладені питання новацій стосовно формування, обліку та відображення витрат у фінансовій звітності є досить важливими, багато в чому їх вирішення вплине на зміцнення економічного стану сільськогосподарського підприємства. Розвиток системи бухгалтерського обліку та звітності в Україні в умовах переходу на МСФЗ має забезпечити позитивну їх адаптацію шляхом вивчення впливу невідповідностей національної та міжнародної облікових систем на забезпечення достовірною інформацією користувачів звітності.

Список використаних джерел

1. Дерій В. А. Нормативно-правове забезпечення обліку і контролю витрат та доходів підприємств [Електронний ресурс] / В. А. Дерій // Міжнародний збірник наукових праць. - Випуск 2(17). – Режим доступу : www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum.
2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати», затверджено Наказом Міністерства фінансів України № 318 від 31 груд. 1999 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 17 «Податок на прибуток» затверджено Наказом Міністерства фінансів України № 353 від 28 груд. 2000 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 21 «Вплив змін валютних курсів» затверджено Наказом Міністерства фінансів України № 193 від 10 серп. 2000 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://www.zakon.rada.gov.ua>.

Поліщук О.М.

канд. екон. наук, доцент,
доцент кафедри обліку і оподаткування
Уманський національний університет садівництва
м. Умань

ОРГАНІЗАЦІЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ

У зв'язку з наданням підприємствам повної фінансово-господарської самостійності значно ускладнився процес управління суб'єктами господарювання в сучасних умовах ринкової економіки. На сьогоднішній день бухгалтерський облік не в змозі забезпечити обліково-аналітичною інформацією керівників сучасного підприємства. Тому в таких умовах постало неминучим виникненням й удосконаленням наявної системи управлінського обліку, як окремої складової бухгалтерської діяльності. Бухгалтерський облік розподілився на фінансовий та управлінський, що в першу чергу, пов'язано з потребами різних категорій користувачів.

Ще з часів створення управлінського обліку, визначальною метою було надання інформаційної допомоги керівникам та спеціалістам, прогнозування витрат та контроль за їх здійсненням, визначення найефективніших форм і методів діяльності підприємства і, звичайно ж, прийняття дієвих управлінських рішень. На сьогоднішній день мета управлінського обліку не змінилась, проте поглибилась його значимість. Одним із основних завдань якого є мінімізація витрат на виробництво продукції і отримання максимально можливого рівня рентабельності або окупності капіталу. Для досягнення мети і розв'язання поставлених завдань необхідно децентралізувати контроль за формуванням собівартості.

Система управління не може існувати без економічної інформації, яка характеризує господарську і фінансову діяльність підприємства. Досить тривалий час бухгалтерський облік сприймався науковцями та практиками як вид контролю засобів підприємства, тому бухгалтерія була «ізольована» від служб управління. Управлінський апарат для планування і прийняття рішень користувався даними оперативного обліку про хід виробництва і його результати. Донедавна бухгалтерський облік орієнтувався на збір даних для складання звітності зовнішнім споживачем – фінансовим та статистичним органам, установам банку. В сучасних умовах господарювання

виникає необхідність в забезпеченні аналітичною інформацією апарат управління підприємства.

Для забезпечення управлінського процесу керівникам та відповідальним особам необхідна різна інформація стосовно рівня затрат на виробництво та просування продукції до споживачів, обсягів виробництва і збуту, яка і повинна відображатися в управлінському обліку. Для потреб управління важливо знати не просто загальну вартість виробництва, а деталізувати суму затрачених ресурсів за їх видами, забезпечивши при цьому можливість подальшого аналізу витрат і при необхідності вплив на зміну їх розміру.

Сьогодні українським підприємствам надається самостійність у розробці виробничих програм, планів виробничого розвитку, у визначенні стратегії цінової політики, а отже, суттєво зростає відповідальність керівників за управлінські рішення, які вони приймають. Для прийняття оперативних і ефективних рішень керівником необхідно вірогідна інформація як про виробничий, так і про фінансовий стан підприємства. Виконанням цього завдання і займається бухгалтерська служба підприємства.

Для задоволення потреб управлінського персоналу в інформації аналітичний управлінський облік організовується за центрами відповідальності. Облікові дані за центрами відповідальності відображаються у звітах про виконання кошторису, що складаються через невеликі проміжки часу. З цих звітів одержують інформацію про відхилення від кошторису за різними статтями витрат. Вимоги управління визначають окреме вивчення методики витрат виробничої діяльності і необхідність розробки для підприємств системи контролю за собівартістю продукції виробничих підрозділів на основі розширення аналітичності застосованих в обліку групувань витрат.

Господарська діяльність в умовах процесів глобалізації, інтеграції та автоматизації висуває нові вимоги до системи управління. Вона повинна забезпечувати економічну самостійність, конкурентоспроможність та стійке фінансове становище на ринку. Виконання поставленого завдання стає неможливим без вдосконалення перш за все системи управління витратами та собівартості продукції. Тому впровадження управлінського обліку на підприємствах дозволить забезпечити ефективне використання облікової інформації для прийняття стратегічних управлінських рішень.

Отже, запровадження системи управлінського обліку в суб'єктах господарювання надасть бажаний результат в господарській діяльності, адже при скороченні витрат досягається збільшення рівня прибутку. Процес організації управлінського обліку в господарствах повинен буди поступовим, взаємозв'язаним та обґрунтованим. Впровадження управлінського обліку на підприємствах є важливою складовою для їх подальшої успішної діяльності, створення оптимальної ринкової інфраструктури, утримання своїх позицій на ринку в умовах вільної конкуренції та зростання їх економічного потенціалу.

Список використаних джерел:

1. Кобилянська Г. Актуальні аспекти впровадження управлінського обліку на підприємствах України. *Вісник Київського національного університету Т.Шевченка*. 2011. №2. С.45-47.
2. Поліщук О.М. Облік як основне джерело інформації про прийняття управлінських рішень. *Матеріали XII Всеукраїнської наукової конференції «Актуальні питання сучасної економіки»*, 21 грудня 2020р. Умань: Видавець «Сочінський М.М.». 2020. С. 41-44.

СЕКЦІЯ 4. АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Вишневська О.М.,

доктор економічних наук, професор,
декан обліково-фінансового факультету,
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв

ПЕРЕВАГИ ПРАКТИЧНО-ОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАННЯ ЗА ОСВІТНИМИ ПРОГРАМАМИ У МИКОЛАЇВСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ АГРАРНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

Результативність освітнього процесу може бути забезпечена лише за умови поєднання інтересів усіх учасників освітнього процесу, результативного або дієвого партнерства. Заклад вищої освіти є основним координатором процесу набуття компетентностей молодими фахівцями, так як формує програму навчання за участі інших учасників освітнього процесу, забезпечує якість її реалізації. Здобувач вищої освіти, маючи право обирати заклад вищої освіти та майбутній фах, координує свої можливості та формує індивідуальну освітню траєкторію, яка включає фахові здібності та відповідні соціальні навички. Потенційний роботодавець мотивований отримати підготовленого та адаптованого молодого фахівця, який може виконувати свої посадові обов'язки з огляду на особливості фаху та мати відповідні комунікації з урахуванням галузевих особливостей.

Партнери закладів вищої освіти мотивовані реалізовувати спільні освітньо-наукові та практичні навички з метою забезпечення дієвого партнерства та якості провадження освітньої діяльності, результативності реалізації наукових розробок та їхнього практичного застосування. Тенденції розвитку аграрної сфери в Україні доводять потребу у підготовці фахівців з огляду на особливості процесів та специфіку підготовки, яка пов'язана із природними, біологічними та екологічними особливостями. Актуальність реалізації підходів щодо спільної підготовки фахівців обумовлена необхідністю розширення компетенцій, знань та практичних вмінь з огляду на тенденції галузевого розвитку, розширення можливостей аграрної сфери та її

впливу на розвиток територій (регіональний розвиток). Подібний підхід мотивує до навчання та саморозвитку.

У контексті сучасних тенденцій на ринку праці основним завданням закладу вищої освіти є провадження освітньої діяльності як регіонального освітнього і наукового центру підготовки кадрів для аграрної сфери, науки, освіти, культури, економічної і соціальної діяльності, а також підвищення рівня кадрового потенціалу, розвитку матеріально-технічної бази та соціальної інфраструктури закладу вищої освіти, регіонального (територіального, місцевого) розвитку, розширення можливостей учасників освітнього процесу у сфері освіти дорослих, саморозвитку, результативного партнерства тощо.

Дієвим є практичний досвід Миколаївського національного аграрного університету. Під час реалізації освітніх програм використовується практично-орієнтоване навчання. Для забезпечення високого рівня якості освіти методика викладання спрямована не лише на дослідження теоретико-методичних аспектів, а й на готовність фахівця до реалізації знань на практиці. Під час навчання здобувач вищої освіти отримує не лише знання, вміння й компетенції, а й практичний досвід. Підходи до навчання й отримання вищої освіти не повинні бути обмежені знаходженням здобувачів вищої освіти в аудиторії. Як відомо, найкраще навчається людина, якщо її роль активна, коли може бути проявлена ініціатива у вирішенні поставленого завдання, коли розкриваються особистісні якості людини. Актуальність формування зазначених навичок пов'язана із тим, що сучасні роботодавці дедалі частіше шукають не просто виконавців, а людей, які готові мислити поза шаблонами. Працівник майбутнього повинен бачити «крізь час» й втілювати у життя ідеї, які до нього ніхто не пропонував. Технологічна грамотність й емоційний інтелект повинні бути доповнені розумінням емоції, намірами й мотивацією людей, вмінням скерувати їх у належне русло. В основу навичок увійшла когнітивна гнучкість або гнучкість розуму – уміння обмірковувати декілька речей одночасно.

Отже, якщо молодь має знання і компетенції, які формують її світогляд, власну думку, можливість реалізовувати та експериментувати на практиці, це дасть йому можливість у майбутньому легко змінювати себе залежно від умов середовища у якому він буде знаходитися. Для цього у молоді необхідно розвивати творчий потенціал, можливість мислити, обґрунтовувати поставлені завдання та вирішувати їх.

Базовою основою отримання знань повинно бути поєднання освітньої складової, практичних навичок й наукових ідей. Так, якщо освітня складова зорієнтована на особливості фаху, то науково-практична повинна мати тісний зв'язок із умовами виробництва. Тільки за такого підходу заклади вищої освіти мають можливість підготувати адаптованого фахівця, який матиме усі необхідні якості й навички для успішного працевлаштування. З огляду на зазначене Миколаївський національний аграрний університет запроваджує сучасні підходи, які зорієнтовані на зацікавленість усіх внутрішніх й зовнішніх стейкхолдерів освітнього процесу, результативно поєднуючи теоретичне навчання й набуття здобувачами практичного досвіду в умовах виробництва.

Миколаївський національний аграрний університет активно реалізує підхід з інтеграції освіти, науки і виробництва. За останні роки в університеті реалізовано комплекс заходів, які спрямовано на підвищення якості підготовки молодих фахівців, які набувають як економічних, так і технологічних знань та вмінь. У Миколаївському національному аграрному університеті активно запроваджується дуальна форма здобуття освіти. Основною метою дуального навчання є поєднання освітньої складової підготовки молодих фахівців із науково-практичною. Під час навчання фахівці отримують практичні навички в умовах виробництва, що дозволяє їм бути готовими до їх кваліфікованої реалізації на робочому місці. Поєднання теоретичних знань із практичним досвідом в умовах виробництва спонукає до розширення компетенцій, які є програмним результатом навчання фахівців.

Набуття компетентностей здобувачами вищої освіти усіх спеціальностей відбувається у комплексному поєднанні теоретичного навчання, практичної підготовки в умовах виробництва, спеціалізованих лабораторіях, стажування за кордоном, реалізації права на академічну мобільність, дуальної форми здобуття освіти, що підтверджує результативність практично-орієнтованого навчання за освітніми програмами у Миколаївському національному аграрному університеті. Поєднання можливостей теоретичного навчання, практичної підготовки, стажування в умовах виробництва й дуальної форми здобуття освіти надає можливість Миколаївському національному аграрному університету забезпечити якість освітньої діяльності, тобто рівень організації освітнього процесу, який відповідає стандартам вищої освіти, забезпечує здобуття особами

якісної вищої освіти та сприяє створенню нових знань, підготовці молодого фахівця, який адаптований до вимог ринку праці. В університеті створено виробничі підрозділи та спеціалізовані фахові лабораторії, що дозволяє забезпечувати виконання програмних результатів навчання у розрізі усіх освітніх програм підготовки. Коло стейкхолдерів включає сукупність підприємств, установ та організацій, у тому числі міжнародних, що дозволяє використовувати досвід інших держав у освітній та виробничій діяльності.

Миколаївський національний аграрний університет працює за грантовими проектами у освітньо-науковій та виробничій сферах. Розширюється сфера співпраці із іншими закладами освіти, у тому числі у напряму реалізації права кожного учасника на академічну мобільність. Розроблені та затверджені освітньо-професійні програми та освітньо-наукові програми підготовки здобувачів вищої освіти передбачають: практичну складову, стажування в умовах виробництва, дуальну форму здобуття освіти, спільні освітньо-наукові та виробничо-практичні заходи, участь у спільних наукових проектах, участь у спільних грантових проектах, розробку та впровадження інвестиційних пропозицій, у тому числі на засадах державно-приватного партнерства. Особливості (унікальність) освітніх програм підготовки здобувачів вищої освіти у Миколаївському національному аграрному університеті обумовлена потребами ринку праці та особливостями співпраці між науковими установами та організаціями, взаємодією між структурними підрозділами Університету, а також представниками від аграрного бізнесу.

Кращі практики виробничо-орієнтованого та практично-орієнтованого навчання здобувачів вищої освіти доведений досвідом співпраці між учасниками освітнього процесу у підготовці адаптованого фахівця для ринку праці, підтверджується відгуками роботодавців щодо готовності випускників Миколаївського національного аграрного університету виконувати свої посадові обов'язки. Результативність розвитку Миколаївського національного аграрного університету та кращі практики подібної співпраці доведені отриманими міжнародними сертифікатами, довірою міжнародних партнерів у освітній, науковій, практичній та виробничій діяльності.

Список використаних джерел:

1. Стратегія розвитку Миколаївського національного аграрного університету на період 2016-2023 роки, затверджена вченою радою університету 29 березня 2016 року, протокол № 8

2. Програма реалізації Стратегії розвитку Миколаївського національного аграрного університету на період 2016-2023 років, затверджена вченою радою університету 29 березня 2016 року, протокол № 8

3. Освітні програми підготовки здобувачів вищої освіти у Миколаївському національному аграрному університеті у розрізі факультетів:
<https://www.mnau.edu.ua/structure/faculties-and-departments>

Коренюк П. І.

доктор екон. наук, професор, завідувач
кафедри менеджменту організацій та
адміністрування
Дніпровський державний технічний
університет

м. Дніпро

Усикова О. М.

доктор екон. наук, доцент, в.о. директора
навчально-наукового інституту бізнесу та
інноваційного розвитку
Миколаївський національний аграрний
університет
м. Миколаїв

ПІДВИЩЕННЯ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ РЕСУРСНИМ ПОТЕНЦІАЛОМ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ

В Україні спостерігається певне зниження споживання основних продуктів харчування і калорійності добового раціону. Сталий розвиток передбачає раціональне співвідношення економічної, соціальної та екологічної складової національної економіки з позиції відтворювальних процесів. У той же час, в економічно розвинутих країнах аграрні технології базуються на використанні значної кількості матеріально-сировинних ресурсів так званих «третіх країн». Вищевказане посилює проблему взаємовідносин економічно розвинутих країн і тих, які стали на шлях розвитку ринкових відносин. Одним з чинників такої домінуючої тенденції є обмеженість капіталовкладень, відсутність власних фінансових ресурсів, що зумовило знос основних фондів харчової та переробної промисловості більш ніж на 35 відсотків. Крім того, 45 відсотків машин і устаткування є морально і фізично застарілими, тобто по технічними

та технологічними параметрами не відповідають міжнародним технічним і екологічним стандартам [1]. Стратегічним напрямком виходу з кризи, на нашу думку, може стати реструктуризація переробних галузей продовольчого комплексу і його зернового підкомплексу в напрямку формування раціональної структури зернового виробництва, ефективного використання аграрного ресурсного потенціалу навколишнього середовища.

Окремі складові чинники проблеми відтворення ресурсів продовольчого призначення продовольчої безпеки країни у контексті сталого розвитку досліджували відомі вчені економісти-аграрники П.П. Борщевський [2], З. В. Герасимчук [3], В. М. Другак [4], Д. В. Зеркалов [5], Л.В. Дейнеко [6], А.С. Лисецький [7], Л. Г. Мельник [8], І. І. Орбець [9], В. О. Паламарчук [10], Б. Й. Пасхавер [11], Т. П. Смержанюк [12], В. Я. Шевчук [13]. Поряд зі значними науковими надбаннями теоретичних і прикладних досліджень ресурсного потенціалу продовольчого комплексу як системи поза межами досліджень залишилися окремі її складники, особливо проблема ефективності відтворення природно-ресурсного потенціалу в контексті впливу природних ресурсів на виробництво продовольчої сировинної продукції у вітчизняній економічній науці.

Одним з принципів раціонального розміщення продуктивних сил аграрного сектора є стабілізація обсягів виробництва з наближенням їх до державних потреб, що дозволить поступально нарощувати продовольчий експортний потенціал. Як свідчить вітчизняна практика, економічний стан аграрного сектора визначається в значній мірі ефективним функціонуванням підприємств харчової та переробної промисловості [1].

На жаль, практично в даний час припинено оновлення основних виробничих фондів, що є одним з факторів зниження випуску продуктів харчування і продовольчої сировини в кількісному і якісному обсягах [14].

Для попередньої оцінки рівня розвитку національного аграрного сектора можливо скористатися макроекономічними показниками. Отже, за останні роки спостерігається тенденція зростання валового внутрішнього продукту, причому за останні п'ять років більш ніж у 2,5 рази. Але, для країн, що розвиваються, характерна відносно висока частка аграрної продукції в структурі валового внутрішнього продукту при порівнянні з технологічно розвиненими державами. Одним з вирішальних факторів є економічна невиправданість збільшення

обсягів виробництва продукції, так як через відносну дорожнечу енергоносіїв, високим енерго- і матеріалоемності вона є переважно збитковою.

Більш високими темпами зростає обсяг валового продукту у розрахунку на 1 особу, що може свідчити про скорочення абсолютної чисельності населення. До того ж, частка продукції сільського господарства у валовому продукті планомірно зменшується, що демонструє зміну пріоритетних видів виробництва.

Ключові стратегічні пріоритети харчової та переробної промисловості включають прискорення відповідної реакції на зміни, адаптацію товарів і послуг вимогам, орієнтацію на високі стандарти екологічної якості продуктів харчування [10]. Основою виробництва в продовольчому комплексі є виробничі, людські та природні ресурси. Отже, ресурсний потенціал аграрного сектора - це величина, яка є невизначеною константою і розвивається з певними тенденціями. Так, спостерігається скорочення площі сільськогосподарських угідь, особливо орних земель. Однією з причин може бути відведення земель під несільськогосподарські потреби, що в останні десять років стало досить поширеним явищем. З рисунка 3 видно, що за останні роки збільшилася лише посівна площа соняшника, як пріоритетної експортної культури.

Згідно з урядовими попередніми розрахунками, споживчий кошик в державі працездатного населення за рік повинен становити: картоплі - 95 кг, цукру - 24 кг, рослинного масла - 7,1 кг, свинини - 8 кг, яловичини - 14 кг, птиці - 12 кг, ковбаси - 9 кг, баранини - 2 кг [7]. У розвинених країнах низьку частку (в середньому близько 10 відсотків), сімейного бюджету складають продовольчі витрати, що дозволяє населенню формувати потужний інвестиційний потенціал [11]. За останні роки внаслідок щодо успішних реформ в національній економіці, в тому числі в продовольчому комплексі, зростає обсяг валового внутрішнього продукту держави і його частка на ринку Європейського Союзу. Така ситуація є індикатором стабілізації економічної ситуації в державі, зокрема в аграрному секторі. Спостерігаються постійні темпи зростання виробництва валового внутрішнього продукту на 1 особу.

В окремих областях виробництво сировини для харчової і переробної промисловості впало в 2 - 2,5 рази, що не могло не відбитися на загальному стані економіки держави і рівні споживання населенням продуктів харчування, як продовольчого раціону.

Для виходу на продовольчі ринки країн Європи основною перешкодою стала невідповідність вітчизняної продовольчої продукції євростандартам, проте головним фактором може виступати аграрна політика європейських країн з метою захисту власних товаровиробників від засилля продукції українського походження. Завоювання нових ринків збуту для вітчизняного продовольства сприяло б зростанню валового внутрішнього продукту в абсолютному (млрд. дол. США) і відносному (тис. грн. на душу населення) виразах і інших макроекономічних показниках розвитку держави. При цьому, головними причинами скорочення вітчизняного виробництва основних видів продовольства є прискорення руйнування суспільного виробництва при недостатній державній підтримці аграрних підприємств, ослаблення державної системи управління сільськогосподарським виробництвом, різке скорочення використання досягнень науково-технічного прогресу, припинення цільових державних інвестицій.

Рівень виробництва валового внутрішнього продукту як в абсолютному вираженні, так і у відносному (на душу населення) - один з важливих макроекономічних показників розвитку держави. Важливими додатковими показниками є структура і зміст в ньому валового внутрішнього продукту сільського господарства. Слід враховувати, що Україна має потужний аграрний природно-ресурсний потенціал в зв'язку з вигідним економіко-географічним положенням. Фактично поруч знаходяться потужні ринки збуту продуктів харчування та продовольчої сировини (країни Європейського Союзу, Росія, а в перспективі і Китай).

Стратегічним напрямком виходу з кризи, може стати реструктуризація, переробних галузей продовольчого комплексу і його зернового підкомплексу в напрямку формування раціональної структури зернового виробництва, ефективного використання аграрного ресурсного потенціалу навколишнього середовища.

Список використаних джерел

1. Коренюк П.И. Эффективность использования и воспроизводства природно-ресурсного потенциала: финансовые факторы, доминирующие тенденции: монография. Днепропетровск: ДДФА, 2009. 368 с.
2. Борщевський П.П., Чернюк Л.Г., Якушик І.Д. Природокористування в аграрному комплексі України (територіальний аспект). Київ: РВПС України НАН України, 1998. 80 с.

3. Герасимчук З. В. Регіональна політика сталого розвитку: теорія, методологія, практика: монографія. Луцьк: Надстир'я, 2008. 528 с.
4. Другак В. М. Стале землекористування як еколого-економічна складова сталого розвитку суспільства. Проблеми екологозбалансованого розвитку. Київ, 2006. С. 106—112.
5. Зеркалов Д. В. Проблеми екології сталого розвитку: монографія. Київ: Основа, 2013. 430 с.
6. Дейнеко Л.В. Розвиток харчової промисловості в умовах ринкових перетворень: проблеми теорії і практики. монографія. Київ: Знання, 2008. 331 с.
7. Лисецький А.С., Боженар В.Я., Данилишин Б.М. Україна: Проблеми стабілізації та сталого розвитку продуктивних сил аграрного сектору економіки: монографія. Київ: ЗАТ «Нічлава», 1997. 130 с.
8. Основи стійкого розвитку: навчальний посібник / за заг. ред. д.е.н., проф. Л.Г. Мельника. Суми: ВТД «Університетська книга», 2005. 654 с.
9. Оробець І. Історико-генетичний підхід у дослідженні еволюції концепції сталого розвитку. *Вісник Київського національного університету ім. Тараса Шевченка*. 2015. № 8. С. 98-101.
10. Паламарчук В.О., Мішеніна Є.В., Коренюк П.І. Еколого-економічні та соціальні нариси з економіки природокористування: монографія / за ред. В.О. Паламарчука. Дніпропетровськ: Пороги, 2004. 258 с.
11. Пасхавер Б. Пріоритети продовольчого ціноутворення. *Економіка України*. 2003. № 4. С. 4-11.
12. Смержанюк Т.П. Сталий розвиток в умовах глобалізації та його складові. *Економічні інновації*. 2013. Вип. 53. С. 253-260.
13. Шевчук В. Я. Макроекономічні проблеми сталого розвитку. Київ: Геопринт, 2006. 200 с.
14. Формування системи механізмів управління природними ресурсами в умовах євроінтеграційних процесів / за заг. ред. акад. НААН України, д.е.н., проф. М.А.Хвесика. Київ: ДУ ІЕПСР НАН України, 2017. 595 с.
15. Валовий внутрішній продукт (1990-2017) (за даними державної служби статистики України). URL: http://ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2005/vvp/vvp_rik/vvp_u.htm (дата звернення: 18.09.2019).
16. Валовий регіональний продукт (2004-2018) (за даними державної служби статистики України). URL: http://ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2008/vvp/vrp/vrp2018_u.xls (дата звернення: 18.09.2019).
17. Продукція сільського господарства у постійних цінах (за даними державної служби статистики України). URL: http://ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2017/sg/pro_sg/pro_sg_2017p.zip (дата звернення: 18.09.2019).
18. Рослинництво (1990-2018 роки) (за даними державної служби статистики України). URL: http://ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2006/sg/sg_rik/sg_u/rosl_u.html (дата звернення: 18.09.2019).

Крочак О.І.

канд. екон. наук, доцент, доцент
кафедри обліку і оподаткування

Уманський національний університет садівництва
м. Умань

Мельниченко М.В.

головний судовий експерт відділу АТД КДТЗ сектору АТД

Халявка В. В.

завідувач відділу АТДКДТЗ

Черкаський НДЕКЦ МВС

м. Черкаси

АНАЛІЗ СКЛАДУ СТРУКТУРИ І ЗАБЕЗПЕЧЕНОСТІ ВАНТАЖНИМ АВТОТРАНСПОРТОМ

Вантажний автотранспорт є одним із виробничих підрозділів сільськогосподарських підприємств. Він забезпечує виконання робіт щодо перевезення вантажів, що значною мірою впливає на ефективність ведення сільськогосподарського виробництва.

Значення і роль вантажного транспорту визначається передусім тим, що переміщення вантажів при виробництві продукції є невід'ємною частиною загального технологічного процесу в галузях рослинництва, тваринництва, підсобних та промислових виробництв аграрних підприємств.

Автотранспорт у сільському господарстві забезпечує тісний зв'язок між різними галузями матеріального виробництва, між окремими підприємствами однієї й тієї галузі і безпосередньо всередині самих же підприємств.

Здійснюючи перевезення засобів праці та робочої сили, вантажний автотранспорт приймає безпосередню участь і у виробництві сільськогосподарської продукції. Від того, як організовано перевезення, від озброєності підприємств необхідними транспортними засобами значною мірою залежить своєчасне виконання всіх сільськогосподарських робіт, а також зростання продуктивності праці та зниження собівартості продукції.

Розглядаючи структуру, слід відмітити, що в аграрному виробництві функціонує два види транспорту: внутрішньогосподарський і позагосподарський. За допомогою внутрішньогосподарського (внутрішньосадибного) здійснюються перевезення, що забезпечують діяльність усіх виробничих підрозділів

підприємства. Другий вид транспорту забезпечує транспортування сільськогосподарської продукції на заготівельні пункти, а в середині підприємства - різних промислових вантажів (пальне і мастила, мінеральні добрива, будівельні матеріали тощо).

Протягом року на транспортних і навантажувально - розвантажувальних роботах використовується в середньому 25 - 30 % потужності тракторного парку, 80 - 90 % гужового транспорту. Разом з автомобільним парком близько 50 % всіх енергетичних потужностей сільського господарства припадає на транспорт [1].

Крім вантажного автотранспорту перевезення вантажів аграрні товаровиробники здійснюють тракторами, самохідними шасі, а також живою тяговою силою. Крім того, певна частина вантажів можна переміщувати при допомозі підвісних доріг, автокранів, транспортерів, трубопроводів. Серед них всіх автомобільний транспорт є найефективнішим через високу маневреність і забезпечує доставку вантажів з найменшими затратами праці та коштів.

Недоліком його використання у сільському господарстві є сезонність. Він використовується в середньому 240—260 днів на рік, а решту часу простоє через бездоріжжя, відсутність палива, технічні несправності тощо.

Перевезеннями вантажів у сільському господарстві України зайнято близько 50 % всіх енергетичних потужностей, 20 - 25 % тракторів, 35 - 40 % всіх працівників і 10 % основних виробничих фондів [2].

Для характеристики роботи автомобільного транспорту використовують дві групи показників. Перша дає уяву про ступінь використання рухомого складу автотранспорту, а друга - про ефективність використання транспортних засобів на лінії.

Основними показниками першої групи показників роботи автотранспорту є середньорічна кількість автомобілів, їх вантажопідйомність, коефіцієнт технічної готовності парку, коефіцієнт його використання, середня тривалість рухомого складу автотранспорту на лінії протягом дня.

Друга група показників характеризує економічну ефективність використання автотранспорту. До них відносяться наступні показники: середньодобовий пробіг автомобіля, коефіцієнт використання їх вантажопідйомності (статистичний і динамічний), продуктивність

рухомого складу в тонах перевезеного вантажу та кількості виконаних тонно-кілометрах, собівартість тонно-кілометра тощо.

Від рівня ефективності використання транспортних засобів залежить економічна ефективність сільськогосподарського виробництва в цілому.

За умови однакової забезпеченості транспортними засобами кращих результатів можуть досягти підприємств в яких краще використовують автотранспорт та шляхи сполучення.

Список використаних джерел

1. Готуров О.І., Прозорова Н.В. Транспортна логістика в сільськогосподарських підприємствах. // збірн. наук. праць. URL. <https://core.ac.uk/download/pdf/14714123.pdf>
2. Панчук О.В. Удосконалення системи управління якості транспортних послуг // Глобальні та національні проблеми економіки. 2017. № 19. С. 626-630.

СЕКЦІЯ 5. СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ АУДИТУ В УКРАЇНІ

Галкін В.В.

старший викладач

кафедри обліку і оподаткування

Миколаївський національний аграрний університет

м. Миколаїв

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ДЕРЖАВНОГО АУДИТУ В УКРАЇНІ

Державний аудит є невід'ємною частиною доброчесного управління публічними коштами та забезпечується шляхом проведення заходів державного фінансового контролю, спрямованих на забезпечення законності, ефективності формування і витрачання коштів та інших активів у процесі володіння, розпорядження, використання і відчуження державного та комунального майна, сприяння відшкодуванню втрат ресурсів.

Публічні кошти - кошти державного бюджету, бюджету Автономної Республіки Крим та місцевих бюджетів, кредитні ресурси, надані під державні та місцеві гарантії, кошти Національного банку, державних банків, державних цільових фондів, Пенсійного фонду України, фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування, а також кошти суб'єктів господарювання державної і комунальної власності, отримані ними від провадження їх господарської діяльності [1].

Законодавчо визначені відносини пов'язані з підготовкою і оприлюдненням розпорядниками та одержувачами коштів державного і місцевих бюджетів, підприємствами, Національним банком України, державними банками, державними цільовими фондами, а також фондами загальнообов'язкового державного соціального страхування та органами Пенсійного фонду інформації про заплановане і фактичне використання публічних коштів [2].

Порядком визначено механізм адміністрування єдиного веб-порталу використання публічних коштів. Доступ до інформації,

оприлюдненої на єдиному веб-порталі використання публічних коштів, є вільним та безоплатним.

Оприлюднення інформації про використання публічних коштів - розміщення інформації на веб-порталі у вигляді наборів даних (електронних документів), організованих у форматі, що дає змогу їх автоматизовано обробляти електронними засобами (машинозчитування) з метою повторного використання.

Веб-портал ведеться з метою забезпечення доступу користувачів до інформації про використання публічних коштів з використанням Інтернету і є офіційним державним інформаційним ресурсом в Інтернеті.

Захист інформації, розміщеної на веб-порталі, забезпечується із застосуванням комплексної системи захисту інформації з підтвердженою відповідністю. Підтвердження відповідності здійснюється за результатами державної експертизи в установленому законодавством порядку [3].

Ефективна система фінансового контролю (державного аудиту) є не лише інструментом гарантії прозорості, підзвітності і якості діяльності державних органів, а й дієвим механізмом для забезпечення фінансової стабільності і безпеки країни, досягнення стратегічних цілей держави, ефективності державної політики, підвищення рівня якості життя кожного громадянина [4].

Для досягнення визначеної мети необхідно підвищити ефективність державного фінансового контролю (аудиту) у найбільш ризикових сферах, зокрема шляхом посилення аналітичних спроможностей Держаудитслужби для концентрації на високоризикових операціях і відповідної організації інспектування. Слід удосконалити організаційні та методологічні підходи Держаудитслужби щодо здійснення контролю за дотримання бюджетного законодавства у частині місцевих бюджетів, а також забезпечити налагодження співпраці Держаудитслужби з Рахунковою палатою, внутрішніми аудиторами, контролюючими та правоохоронними органами та приділити увагу удосконаленню

комунікації з державними органами та органами місцевого самоврядування у процесі здійснення контролю.

Для розбудови інституційної спроможності особливу увагу необхідно приділити впровадженню сучасних ІТ-рішень у діяльність органів державного фінансового контролю в рамках реалізації Стратегії здійснення цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації системи управління державними фінансами на період до 2025 року, що дасть змогу розширити доступ до джерел необхідної інформації та забезпечити проведення її ефективного аналізу.

Для підтримання досягнутого Україною прогресу у сфері прозорості бюджетів забезпечується подальше розширення обсягу інформації, що підлягає публікації у машинозчитуваному форматі, включаючи бюджетні запити, паспорти бюджетних програм головних розпорядників бюджетних коштів та звіти про їх виконання. За результатами проведення Міжнародним валютним фондом оцінки фіскальної прозорості планується розробити заходи для подальшого підвищення її рівня. Також необхідно забезпечити подальший розвиток та просування Державного веб-порталу бюджету для громадян і підвищення його зручності для користувачів.

Щодо місцевих бюджетів слід забезпечити уніфікацію та стандартизацію шляхів та заходів оприлюднення інформації, що міститься в паспортах бюджетних програм місцевих бюджетів, звітах про їх виконання, бюджетних запитах головних розпорядників коштів місцевих бюджетів, у рішеннях про місцеві бюджети та прогнозах місцевих бюджетів. Це дасть змогу кожному громадянину через зрозумілу процедуру ознайомитися з основними бюджетними показниками свого міста, району, територіальної громади чи області та порівняти їх з показниками інших адміністративно-територіальних одиниць України [5].

За пріоритетним напрямом щодо фінансів та завдання відносно цифрової трансформації є автоматизація робочого місця ревізора/аудитора з можливостями дистанційного управління (доступу, функціонування) [6].

Таким чином, удосконалення системи державного аудиту сприятиме ефективному державному управлінню, виявлятиме і попереджатиме порушення вимог законодавства та неефективне використання фінансових і матеріальних ресурсів на державному та місцевому рівні.

Список використаних джерел

1. Про схвалення Концепції створення інтегрованої інформаційно-аналітичної системи «Прозорий бюджет» : розпорядження Кабінету Міністрів України від 11.02.2016 р. № 92-р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/92-2016-%D1%80#Text>.

2. Про відкритість використання публічних коштів : закон України від 11.02.2015 р. № 183-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/183-19#Text>.

3. Про затвердження Порядку адміністрування єдиного веб-порталу використання публічних коштів : постанова Кабінету Міністрів України від 14.09.2015 р. № 694. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/694-2015-%D0%BF#n8>.

4. Стратегія розвитку Державної аудиторської служби на період до 2024 року : наказ Державної аудиторської служби України від 05.01.2021 р. № 2. URL : https://dasu.gov.ua/attachments/83389523-0c05-42cb-9831-bec350f485c_%D0%A1%D1%82%D1%80%D0%B0%D1%82%D0%B5%D0%B3%D1%96%D1%8F_2024.pdf.

5. Про схвалення Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2022-2025 роки та плану заходів з її реалізації : розпорядження Кабінету Міністрів України від 29.12.2021 р. № 1805-р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1805-2021-%D1%80#Text>.

6. Деякі питання цифрової трансформації : розпорядження Кабінету Міністрів України від 17.02.2021 р. № 365-р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/365-2021-%D1%80#Text>.

Гуцаленко Л.В.

д.е.н., професор, завідувач кафедри
обліку та оподаткування

Баклан А. Ю.

магістр

Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ СЛУЖБИ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ ПІДПРИЄМСТВА

Бухгалтерський облік спрямований на фіксацію та відображення усіх господарських операцій, що мають місце в діяльності господарюючих суб'єктів. Без наявності точної та повної інформації про діяльність підприємства, аналіз, планування і подальше існування підприємства стає неможливим. Бухгалтерський облік регламентується відповідним законодавством, однак не є виключенням наявність помилок в обліку та фінансовій звітності, а іноді може зустрічатись шахрайство. Чим більші масштаби діяльності суб'єкта господарювання тим вищий ризик допущення помилок. З метою забезпечення дотримання принципу безперервності та ефективності господарської діяльності підприємствам доцільно створювати службу внутрішнього контролю.

Служба внутрішнього контролю повинна підпорядковуватись напямку керівнику підприємства для забезпечення найвищого рівня прозорості та незалежності. Очолювати даний підрозділ повинен бухгалтер чи аудитор, який має практичний досвід та зможе перевірити правильність ведення бухгалтерського обліку на підприємстві [1].

Для оцінки ефективності служби внутрішнього контролю використовують різні підходи. Вони відрізняються критеріями оцінки ефективності функціонування системи внутрішнього контролю.

До таких критеріїв відносять:

- виконання усіма працівниками своїх обов'язків по здійсненню господарських операцій для забезпечення енерго- та ресурсозбереження на підприємстві [2];

- оцінка за переліком коефіцієнтів [3];

- економічність, вчасність, неперервність, регулярність, прозорість діяльності [4].

О.В. Благоразумова вважає, що головна ціль існування системи внутрішнього контролю полягає у забезпеченні оперативного обліку операцій, доходів та витрат підприємства для можливості прийняття ефективних управлінських рішень, які дозволять уникнути необґрунтованих витрат енергії та грошей. Відповідно, ефективність служби внутрішнього контролю оцінюється загалом за точністю та правильністю ведення обліку.

С.В. Бардаш та Т.С. Осадча пропонують використовувати перелік кількісних показників, які відображають співвідношення вартості виявлених резервів та витрат на роботу внутрішнього контролю, відношення витрат на роботу служби до чистого прибутку, відношення заходів контролю, закінчених раніше встановленого кінцевого терміну, до загальної кількості, відношення суми фактично відшкодованої прямої завданої шкоди до загального розміру визнаної шкоди та інші. Пропоновані показники надають інформацію про своєчасність виконання планових завдань, їхню пряму окупність з точки зору прямих витрат підприємства та непрямую шляхом виявлення альтернативних доходів (способів уникнення необґрунтованих витрат), планування заходів контролю та обсяг позапланових перевірок, якість виконання планів, інноваційність, здатність діяти превентивно та вдосконалювати роботу бухгалтерської служби. Для цього вчені пропонують нормативні значення для показників [3].

Ачкасова Л.М. пропонує розглядати питання ефективності контролю, поєднуючи критерії та принципи контролю у матрицю, аналізуючи які критерії задовільняють ті чи інші принципи. Вона запропонувала також ряд нових критеріїв, щоб кожен з принципів контролю мав свій відповідник. В основному нею виділено такі напрямки оцінки ефективності як економічність, вчасність, неперервність, регулярність, прозорість діяльності. Дані критерії тісно пов'язані із загальними принципами бухгалтерського обліку, до яких відносяться повне висвітлення, послідовність, автономність, безперервність, нарахування, превалювання сутності над формою та єдиний грошовий вимірник. Оскільки принципи бухгалтерського обліку затверджені Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність», методологія оцінки ефективності, запропонована Ачкасовою Л.М. має теоретичне обґрунтування, адже завданням служби внутрішнього контролю є забезпечення належного ведення бухгалтерського обліку відповідно до законодавства [5].

Отже, оскільки служба внутрішнього контролю має декілька функцій у різних напрямках, для оцінки ефективності її роботи не можна виділяти лише один критерій. Підприємство, враховуючи специфіку своєї роботи, господарських операцій, рівень кваліфікації працівників, стан економіки, надійність контрагентів, інші зовнішні та внутрішні ризики повинно самостійно обрати перелік критеріїв оцінки ефективності внутрішнього контролю, які будуть найоптимальнішими для конкретного підприємства.

Ми поділяємо підхід С.В. Бардаша та Т.С. Осадчої, оскільки на нашу думку, він є найбільш обґрунтованим та стандартизованим. Дана методика може застосовуватись також для оцінки ефективності служби внутрішнього контролю при проведенні аудиту, адже для оцінки аудиторського ризику необхідно досягти максимально можливого і доцільного рівня уніфікації, порівняльності показників, можливості оцінки різних процесів. Аудиторська фірма може розробити робочий документ з даними коефіцієнтами та застосовувати його для роботи з кожним клієнтом, отримуючи змістовні показники та витрачаючи оптимальну кількість часу на дослідження даного питання.

Список використаних джерел

1. Чуєнков, А. Є. Сутність та організація служби внутрішнього аудиту. *Економічний часопис-XXI*, 2010.
2. Благоразумова, О. В.; Зубатенко, Ю. С.; Лесняк, В. Ю. Значення ефективного внутрішнього контролю як елементу системи управління ресурсним потенціалом підприємства. *Агросвіт*, 2018, 23: 73-80.
3. Бардаш, С. В.; Осадча, Т. С. Окремі аспекти якісного і кількісного оцінювання ефекту та ефективності внутрішнього контролю. *Економіка та держава*, 2011, 11: 16-19.
4. Ачкасова, Л. М. Критерії оцінки ефективності контролю працівників підприємства. *Економіка транспортного комплексу*, 2019, 33: 95-106.
5. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» Закон України від 16.07. 1999 № 996-XIV. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/996-14,1999> (дата звернення 18.05.2022).

Приходько Є. І.
магістр гр. Мг ОП 1-18
Науковий керівник: д.держ.упр., професор **Васільєва Л. М.**
Дніпровський державний аграрно-економічний університет
м. Дніпро

НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ВНУТРІШНЬОГОСПОДАРСЬКОГО КОНТРОЛЮ ЗАКЛАДУ ОСВІТИ

Відобразити економічно достовірну та обґрунтовану інформацію про виконання нормативів та динаміку показників про працю, нагляд за дотриманням співвідношення росту продуктивності праці та заробітної плати, за зменшенням невиробничих витрат скритих та явних збитків робочого часу, стимулювання праці в закладі на сьогодні є нагально необхідним. На основі цієї інформації здійснюється контроль за виконанням робочого часу на підприємстві, впровадження прогресивних методів праці, дотриманням правильного співвідношення між ростом продуктивності праці та заробітної плати [2].

Контроль виконує соціальну функцію в процесі управління незалежно від суспільно-політичного устрою, в умовах якого функціонує суб'єкт господарювання, та є об'єктивною необхідністю у врегулюванні соціально-трудових відносин, шляхом активізації механізму трудових ресурсів, з одного боку, та правильного розподілу витрат на їх відтворення з іншого.

Необхідність удосконалення методичних аспектів внутрішнього контролю розрахунків з оплати праці виходить з негативної динаміки порушення цивільних та господарських справ за розрахунками з оплати праці в Україні за останні декілька років [1].

В КЗО «Навчально-реабілітаційний центр «Шанс» функцію служби внутрішньогосподарського контролю виконує директор КЗО, що, на нашу думку, є не досить доречним, адже його основним посадовим обов'язком є спілкування та укладання договорів з діловими партнерами та вирішення фінансових питань.

Організація обліку розрахунків з оплати праці є досить трудомісткою та відповідальною ділянкою облікового процесу, а тому вимагає проведення контролю з боку підприємства.

Особа, що буде здійснювати внутрішній контроль повинна мати відповідний рівень професійної освіти, досвіду і компетенції. Новостворена служба повинна тісно співпрацювати з бухгалтерією з питань дотримання законів, положень (стандартів) обліку, Плану рахунків бухгалтерського обліку [1].

Процедури внутрішньогосподарського контролю в КЗО «Навчально-реабілітаційний цент «Шанс» полегшує той факт, що в закладі діє автоматизована форма ведення бухгалтерського обліку.

Застосування автоматизованих технологій обліку створює всі умови для поєднання переваг обчислювальної техніки з програмним забезпеченням для досконалої методики обробки інформації, необхідної для обґрунтування управлінських рішень [2].

Дослідивши організацію обліку розрахунків з оплати праці на базі матеріалів в КЗО «Навчально-реабілітаційний цент «Шанс» можна внести наступні пропозиції.

На нашу думку, важливим завданням організації контролю розрахунків з оплати праці в закладі є забезпечення працівника служби внутрішньогосподарського контролю відповідним переліком фактографічної та нормативно-правової інформації. Фактографічна (облікова) інформація є джерелом для контролю операцій щодо оплати праці.

Використовуючи фактографічну (облікову) інформацію щодо оплати праці для виконання процедур її контролю, ревізор повинен дотримуватись певної послідовності перевірки цієї інформації.

Так, як однією з функцій внутрішньогосподарського контролю є перевірка правильності ведення бухгалтерського обліку відповідно до норм чинного законодавства.

Пропонуємо службі внутрішнього контролю розрахунків з оплати праці взяти відповідальність за організацію й удосконалення документообігу закладу. Зокрема, у процесі спостереження за оформленням документів з обліку оплати праці, контролери мають визначити «слабкі місця» (якщо вони є), що дасть змогу удосконалити чи розробити більш ефективну систему руху документів, правильно розподілити роботу між працівниками, що в цілому впливає на ефективність процесу обліку.

Окрім вищезазначеного, пропонуємо службі внутрішнього контролю звернути увагу на виконання сторонами колективного договору його умов.

Отже, можна сказати, що внутрішній контроль виконання положень колективного договору є частиною, з одного боку, механізму функціонування системи соціального партнерства в цілому, а з іншого – частиною системи контролю соціально-трудових відносин та забезпечення соціального захисту. Він повинен стати інструментом практичної реалізації основних принципів соціального партнерства в регулюванні соціально-трудових відносин і сприяти підвищенню соціального захисту працюючих.

Список використаних джерел

1. Атамас, П. Й. Основи обліку в бюджетних установах: навчальний посібник / П. Й. Атамас . – К. : Центр навчальної літератури, 2003. – 284 с.
2. Свірко, С. В. Організація бухгалтерського обліку в бюджетних установах: навч. посібник. / С. В. Свірко. – Вид. 2-ге, без змін. – К. : КНЕУ, 2006. – 380 с.

**ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ БУХГАЛТЕРСЬКОГО
ОБЛІКУ, АУДИТУ, ОПОДАТКУВАННЯ ТА ФІНАНСІВ В
УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ**

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
Інтернет-конференції, м. Миколаїв, 20 травня 2022 р.

Технічний редактор: С.В. Сирцева

Формат 60 x 84 1/16. Ум.друк. арк. 7,3

Тираж 100 прим. Зам. № ____

Надруковано у видавничому відділі

Миколаївського національного аграрного університету 54020, м.
Миколаїв, вул. Г. Гонгадзе, 9 Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4490
від 20.02.2013 р.